

SVEIKINIMAI

IVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

- AR PASIKEIS GATVIŲ PAVADINIMAI? – **Petras Maksimavičius** 6
 SĖKMĖ GERIAU UŽ KARJERĄ – **Jurgita Stankauskaitė** 14

MINĖJIMAI

- KOVO 11-OJI - LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO
 DIENA 7
 PARTIZANŲ VADO ADOLFO RAMANAUSKO-VANAGO 98-ŪJŲ GIMIMO
 METINIŲ MINĖJIMAS – **Gintaras Lučinskas** 18

KNYGŲ LENTYNOJE

- „ŠALTINIO“ PUSLAPIUOSE – **Petras Vitkauskas** 15

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

- 1812 METAI SEINŲ APYLINKĖJE. „AUKSINĖ VIŠTA“ – **Virginijus
 Oželis** 20

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

- ALGIRDUI MAČIONIUI (1928–2016) ATMINTI – **Eugenija
 Pakutkienė** 22

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

- LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

**Pasikeitė redakcijos el. pašto adresas.
 Dabartinis - ausra@o2.pl.**

Viršeliuose:

- Kovo 11-osios minėjimas Punsko savivaldybės vaikų darželyje
 (Vidos Baranauskaitės nuotr.)
 Kovo 11-osios minėjimas Kampuočiuose (Petro Vitkausko nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
 tel./faks. 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
 tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
 Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
 Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI:

Petras Maksimavičius, Eugenija Pakutkienė,
 Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2016-03-21.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
 nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
 16-515 Puńsk
 Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
 SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
 tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.
 ruch.com.pl.

Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenu-
 merata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“
 Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba
 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.).
 Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw
 Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
 Spraw Wewnętrznych
 i Administracji

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Vasaris ir kovas mokyklose daugiausia skiriami Lietuvos šventėms paminėti. Kiekvienoje lietuviškoje mokykloje vyko renginiai, minėjimai. Mūsų jaunimas aktyviai įsijungė į Lietuvoje paskelbtas Kalbos dienas: dalyvavo Lietuvių kalbos olimpiadoje Palangoje, konkurse „Švari kalba – švari galva“, skaitymo konkursuose ir pan. O atėjus kovo 11 d. visos mokyklos, pasirinkdamos įvairias formas, paminėjo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 26-ąsias metines. Šiomet mūsų krašto jaunimą pasikvietė Šalčininkų Lietuvos tūkstantmečio mokykla. Dalyviai grįžo kupini kuo puikiausių išpūdžių. Šioje „Aušroje“ galite pasiskaityti apie Kovo 11-osios minėjimų akimirkas.

Petras Maksimavičius svarsto apie gatvių pavadinimų svarbą, gilinaisi į žmonių, kurių vardais pavadintos gatvės, biografijas, analizuoja, ką jos reiškia visuomenei. Autorius daugiau dėmesio skiria Seinų miesto gatvių pavadinimams. Tačiau ar nevertėtų ir punskiečiams pasižvalgyti po savo gatves ir jų pavadinimų reikšmes?..

Taip pat rekomenduoju paskaityti Jurgitos Stankauskaitės pasakojimą apie Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungos renginį „Sėkmės laboratorija“. Ką jaunimas mano apie sėkmę? Kas lemia žmogaus laimingą gyvenimą? Tai sužinosite paskaityę Jurgitos straipsnį. Verta. Yra įdomių pasvarstymų. Ir svarbiausia – visada malonu klausytis jaunimo. Jis pasaulį mato idealesnį ir ryškesnėmis spalvomis. Taigi – malonus laiko su „Aušra“!

Artėjant didžiausiai ir gražiausiai krikščionių šventei visiems Jums, mieli Skaitytojai, visa redakcija linkime, kad šventinė Prisikėlimo dvasia neapleistų ir lydėtų ištisus metus. Ramybės, džiaugsmo bei pasitikėjimo savim ir artimaisiais!

Marija Magdalena anksti ryte nuskubėjo prie Jėzaus kapo ir pamatė, kad akmuo nuo angos nuristas ir kapas tuščias. Ji skubiai nubėgo pranešti apaštalams, jog kapas esąs atviras, kad Jėzaus kūną kažkas bus paėmęs ir nežinia, kur padėjęs. Gavę tokią žinią, apaštalai skubėjo prie kapo ieškoti Jėzaus. O Marija Magdalena, atėjusi pranešti apaštalams apie atvirą kapą, dar netikėjo, kad Jėzus yra prisikėlęs. (Jono 20, 1–9)

Broliai ir seserys Kristuje!

Toronto tarptautinio oro uosto koplyčioje prie įėjimo durų yra padėta knyga, kurioje lankytojai kviečiami parašyti savo maldos intencijas arba komentarus. Esm skaitęs labai gražių maldų. Tuo pačiu ne viena maldos intencija yra piligrimų parašyta jiems išvykus į savo piligriminę ar vertybių ieškojimo kelionę, aplankant pasaulio šventas vietas. Tokiu būdu kelionė tampa dvasinio ieškojimo ar atsinaujinimo siekiu, panašiai kaip Marijos Magdalenos ir Apaštalų nuskubėjimas prie Kristaus tuščio kapo tapo tolesniu dvasiniu ieškojimu.

Katalikų tradicijoje per tokius neeilinius Popiežiaus paskelbtus metus kaip šie Šventieji Gailestingumo metai, skirti pagerbti ir patirti Dievo gailestingumą, tikintiesiems siūloma leistis į piligriminę kelionę ir užsitarnauti atlaidus. Koks piligriminės kelionės tikslas? Pilgrimystė parodo, kad „GAILESTINGUMAS yra siektinas tikslas, reikalaujantis įsipareigojimo ir aukos. Piligriminė kelionė turi skatinti atsivertimą (MV 14)“, – rašo Popiežius Pranciškus.

„Mūsų širdis bus nerami, kol neatras poilsio Tavyje“, – meldėsi šv. Augustinas. Kiek čia yra tiesos! Juk žmogus per savo gyvenimo pilgrimystę ieško laimės, meilės, pripažinimo, gyvenimo prasmės, Dievo... Deja, neretai tos laimės vieni ieško turte, kiti – horoskopų pranašystėse, kurios klaidina, veda į neviltį ir nepasitikėjimą Viešpačiu. Taip yra pridengiamas Jo Gailestingasis Veidas. „Jėzus Kristus yra Tėvo gailestingumo veidas. Šie žodžiai gali būti geras krikščionių tikėjimo slėpinio apibendrinimas. Tėvo gailestingumas tapo gyvas bei regimas ir pasiekė savo aukščiausiąjį tašką“ (MV 1).

Didžiosios savaitės liturginės apeigos bei tradicijos tepadedama mums visiems atpažinti Gailestingąjį Jėzaus Veidą. Prisikėlęs Kristus šv. Vėlykų proga telaimina Jus, Jūsų šeimas, parapiją bei lietuvių bendruomenes ir visas mūsų piligrimines keliones.

Linkiu visiems palaimintų ir džiugių šv. Vėlykų!

*Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegatas
užsienio lietuvių katalikų sielovadai
prelatas Edmondas J. Putrimas*

Tegul rytmetiniai bažnyčios varpai dovanoja
Jums sielos ramybę, meilę, atleidimą.
Įsileiskite į savo širdį užuojautą ir supratimą.
Dovanokit meilę visur ir visada.
Su šv. Velykom!

Lenkijos lietuvių draugijos valdyba

Su pavasariu, su gamta ir jausmais teprisike-
lia mūsų širdys supratimui, užuojautai, artimo
meilei... Dovanokite gerumą kitiems. Auštantis
šv. Velykų rytas teatneša Jums džiaugsmo,
ramybės, lai pripildo Jūsų gyvenimą prasmės ir
nuspalvina jį skaisčiomis pavasario spalvomis!

Džiaugsmingų švenčių linki

Lenkijos lietuvių bendruomenės valdyba

Po šaltosios žiemos sužydėjo gamta,
Linkim Jums džiaugsmo puokštę pamerkt širdyje.
Iš kraštų tolimų grįžo paukščių vada,
Linkim Jums, kad sugrįžtų viltis ir svaja.
Po baltos užmaršties žaidžia spalvos kieme,
Linkim Jums šilumos ir darnos namuose.
Po tylos ir rimties skamba varpo daina,
Jau Velykos, tad sveikinam Jus su švente!

Punsko „Aušros“ leidykla

Šv. Velykų proga visiems linkime patirti:
Tylos žavesį, saulės šviesos didybę,
Tamsos paslaptį, liepsnos stiprybę,
Oro gaivumą, žemės tylią tvirtybę,
Meilę, kuri yra visa ko pradžia.
Gražių švenčių!

Jotvingių ir prūsų bendrija

Su šv. Velykomis!
Linkiu daug kasdienio džiaugsmo, tikėjimo ir
daug Dievo palaimos Jūsų namuose ir gyvenime.
Dažnai kartokime: „Jėzau, pasitikiu Tavimi –
šiandien, rytoj ir visada“. Visagalio Dievo Tėvo
ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios palaima te-
nužengia ant Jūsų ir visuomet tepasilieka.
Su broliška lietuviška meile ir malda

Kun. Alfonsas Jurkevičius

Pavasarinis vėjas atneša mums nuostabią šven-
tę – šv. Velykas. Tegul ši graži pavasario šventė
atneša Jums ir Jūsų namams šviesos, vilties ir
džiaugsmo. Lai dovanoja Jums gražiausius gėlių
žiedlapius ir šilčiausius saulės spindulius.
Su šv. Velykom!

Punsko valsčiaus taryba, viršaitis ir darbuotojai

Kiekvienas pavasaris mums
Dovanoja atgaivą, džiaugsmą,
Šv. Velykų ryto nuojautą...
Tegul bundanti žemė gaudžia
Prisikėlimo varpais, nešdama Jums
Gerumo, vilties ir atpirkimo džiaugsmą.

LLD Suvalkų skyrius ir „Suvalkiečio“ redakcija

Mielieji, sveikiname visus su šventomis Velykomis!

Tegul didžiojo stebuklo – Kristaus Prisikėlimo
– šventė žymi ir kiekvieno žmogaus, kiekvienos
šeimos, kiekvienos bendruomenės Prisikėlimą,
naujas viltis ir įkvėpimą.
Tegul šiais Gailestingumo metais Jus aplankęs
Prisikėlimas būna tikras, tegul jo džiaugsmas
suteikia visiems tikėjimo, vilties ir meilės!

Lietuvių šv. Kazimiero draugija

Mieli Tautiečiai,

linkiu šv. Velykų rytą pasitikti šviesiomis mintimis, tvirtu tikėjimu ir viltimi.

Tegul atbundanti gamta pažadina naujas svajones, paskatina prasmingiems darbams bei suteikia stiprybės juos įgyvendinant.

Linksmų šv. Velykų!

***Lietuvos Respublikos konsulato
Seinuose vadovas
Vaclavas Stankevičius***

Miela lietuvių bendruomenė,

sveikiname Jus gražiausios ir šviesiausios pavasario šventės – šv. Velykų proga. Teprisipildo Jūsų širdys šviesos, džiaugsmo ir meilės, te niekada nestinga atjautos ir pasitikėjimo, vilties ir stiprybės.

***Punsko savivaldybės vaikų darželio
bendruomenė***

Pasveikinkim bundančią žemę malda –
Artėja lauktoji šviesi valanda –
Lyg krištolas tyras varpų skambesys
Tuoį džiugią naujieną visiems pasakys...
Pasveikinkit bundančią žemę malda
Ir būkit laimingi kasdien, visada!
Su artėjančiomis Velykų šventėmis visą lietuvių bendruomenę sveikina

Punsko lietuvių kultūros namai

Šv. Velykų proga linkime ramybės, šilumos, džiaugsmo ir tikėjimo!

***Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos
bendruomenė***

Te artėjančios šv. Velykos atneša Jums pavasarinio gyvybingumo ir atsinaujinimo jėgą. Tegul su šia gražia švente Jus aplanko įkvėpimas, šiluma ir džiaugsmas, o į Jūsų namus ateina ramybė, santarvė, stiprybė ir viltis!

Su šv. Velykomis sveikina

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos bendruomenė

Velykų džiaugsmas ir palaima
Telydi Jūs žingsnius visus,
Tegul varpai pašaukia laimę,
Te žodžiai atneša džiaugsmus!
Su šv. Velykom!

Vidugirių pagrindinės mokyklos bendruomenė

Su atbundančiu pavasariu, su grįžtančiais paukščiais artėja pati gražiausia pavasario šventė – Velykos. Tad įsileiskim pavasarį ne tik į savo išpuoselėtus namus, bet ir į švelnumo ištroškusias širdis! Dovanokim vienas kitam ne tik dailiai numargintus margučius, bet ir šiltus, malonius žodžius!

Džiaugsmingų, sveikų ir ramių Jums šv. Velykų!

Punsko Kovo 11-osios licėjaus bendruomenė

Atėjus gražiausiai pavasario šventei – Velykoms, tegul Jūsų namus aplanko švelnus saulės spindulys, pirmųjų pavasario gėlių kvapas, o kartu su numargintais margučiais – stiprybė, meilė ir džiaugsmas.

***Vysk. Antano Baranausko fondas
„Lietuvių namai“ Seinuose***

Ar pasikeis gatvių pavadinimai?

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Viena pagrindinių gatvių Seinuose pavadinta Zavadzkiego vardu (ul. Zawadzkiego). Kas tas Aleksandras Zavadzki (Aleksander Zawadzki)? Gimė 1899 m. Pietų Lenkijoje, mirė 1964 m. Varšuvoje. Šio asmens biografija labai turtinga. 1918 m. dalyvavo lenkų ir bolševikų kovose ties Lvovu, taip pat karo veiksmuose Suvalkijoje. Karinį žygį baigė Suvalkuose, kur 1921 m. perkeltas į rezervą. Sugrįžęs iš karo įsijungė į komunistinį judėjimą. Po Antrojo pasaulinio karo dirbo ideologinį darbą Lenkijos liaudies kariuomenėje, gavo net generolo laipsnį, du kartus (1949 ir 1950–1952 m.) ėjo vicepremjero pareigas, kelis kartus išrinktas į Lenkijos Liaudies Respublikos Seimą. Šių „nuopelnų“ pakako, kad buvusi Vengrų gatvė Seinuose būtų pavadinta Zavadzkiego vardu.

Ne. Ne viskas taip paprasta. Šis asmuo prisimintas todėl, kad neseniai Lenkijos naujoji valdžia ėmėsi

iniciatyvos keisti gatvių, aikščių ir kt. pavadinimus, kurie ligi šiol primena komunistinius laikus. Buvo du Zavadzki. Galimas daiktas, kad abu jie 1919–1920 m. buvo Seinuose ir dalyvavo kariniuose veiksmuose prieš lietuvius. Vienas jų – Vaclavas Zavadzki žuvo vadinamajame „Seinų sukilime“. Antras Zavadzki (Aleksandras) liko gyvas ir vėliau įnirtingai kūrė Lenkijoje socialistinę santvarką. Tai kurį Zavadzki seiniškiai pagerbė ir kurio vardu pavadino gatvę? Šiandien kai kam kyla abejonių, kadangi ant gyvenamųjų namų, parduotuvių ar įstaigų pakabintose lentelėse pažymėta tik pavardė, o vardas neminimas.

Kai dabartinė valdančioji dauguma 2005 m. buvo perėmusi valdžią, viena iš pirmųjų iniciatyvų buvo noras galutinai atsikratyti dar išlikusių komunistinių gatvių pavadinimų daugybėje Lenkijos miestų ir miestelių. Spaudoje pradėtas linksniuoti Seinų vardas, kadangi statistika parodė, kad tokio dydžio miestelyje (5 tūkst.

gyventojų) buvusią epochą menančių pavadinimų koncentracija labai didelė. Seinuose puikuoja Marchlevskio, Bronevskio, Sverčevskio, Liepos 22-osios... gatvių pavadinimai. Zavadzkiego pavadinimas tada neužkliuvo, tačiau simboliškai nuskambėjo tuometinio Seinų valsčiaus viršaičio žodžiai, kuomet jam priekaištauta, kad ant jo administracijos būstinės pastato kabo lentelė „ul. Świerczewskiego 1“. Viršaitis ilgai negalvodamas atsakė, kad tai juk ne tas pats generolas Sverčevskis, kuris po karo persekiojo Lenkijos nepriklausomybės pagrindžio dalyvius ir pritardavo mirties bausmės nuosprendžiams Armijos Krajovos nariams. Argumentavo, kad ant lentelės nėra parašyta, jog tai Karolis Sverčevskis. Tai tik Sverčevskis. O kaip bus su Zavadzkiu?

Vienas vietinio žurnalo publicistas neseniai šmaikštavo, kad Zavadzkiego klausimą spręsti bus sudėtinga. Naujoji valdžia, kad pagaliau baigtų gatvių ar aikščių desovietizacijos klausimą, yra pasiryžusi didžią su tuo susijusių išlaidų dalį padengti iš valstybės biudžeto. Jis samprotavo, kad tokiu būdu kai kurios savivaldybės gali patekti į spąstus. Pavyzdžiui, Seinai gali paprašyti finansinės paramos, kad pagamintų naujas, modernias lenteles, kuriose prie Zavadzkiego pavardės bus pridėta vardo raidė. Tačiau nuo tos vienos raidės (W ar A) gali priklausyti, ar išlaidos bus kompensuotos. Atrodo, smulkmena, tačiau pasekmės gali būti skaudžios.

Tai nėra smulkmenos. Eilinis duonos valgytojas paklaustų: O koks skirtumas, koks gatvės

Petro Maksimavičiaus nuotr.

pavadinimas? Juk ir taip po kurio laiko niekas nesvarsto jo reikšmės ir pan. Tai ne iki galo tiesa. Juk tokiu atveju galėtumėm taip pat paklausti: Koks skirtumas, ko mokykloje mokytojai moko? Tačiau taip neklausime. Kaip ir mokykla, gatvių pavadinimai, paminklai – moko. Vieni primena apie didvyrius, kiti perspėja nekartoti praeities klaidų ir pan. Taigi gatvių pavadinimai atlieka ne tik administracinę funkciją.

Apie gatvių pavadinimų, kurie primena socializmo veikėjus, keitimą Lenkijoje kalbama jau seniai, tačiau ligi šiol šio proceso užbaigti nepavyko. Žinoma, vargu ar kur nors dar rastumėm Vladimiro Lenino vardu pavadintą gatvę, tačiau žemesnio rango funkcionierių ar revoliucionierių pavardėmis pažymėtų gatvių ir aikščių dar daug, ypač provincijoje.

Lenkijos centrinės valdžios institucijos jau kelis kartus bandė šią problemą spręsti ir vietos valdžias

priversti keisti su totalitariniais režimais siejamus gatvių pavadinimus. Vėliau prieita prie išvados, kad šis procesas pajudės tik tuomet, kai bus priimtas atitinkamas įstatymas, kuris tiesiog administraciniu būdu privers savivaldybes pavadinimus pakeisti. Įstatymo iniciatoriai aiškiai pasakė, kad negali būti taip, jog nepriklausomoje valstybėje dalis savivaldybių dar gyvena komunizmo ideologijos apsuptyje.

LIETUVOJE

Galima pasakyti, kad Lietuva šią problemą gerokai greičiau ir geriau išsprendė. Nepaisant dar neseniai Vilniuje vykusių diskusijų, ar nuo Žaliojo tilto nukelti sovietmetį šlovinančias skulptūras, ar palikti jas kaip buvusio laikmečio simbolį, Raudonosios armijos ar Trockio vardais pavadintų gatvių tikrai nerasime.

Man atrodo, kad tai lėmė šiek tiek kitokia Lietuvos visuomenės istorinė

patirtis. Lietuvos kaimai, miesteliai ar gyvenvietės žymiai labiau ir tiesiogiai patyrė sovietinės okupacijos pasekmes, trėmimus, rezistencinės kovos malšinimą, kolektyvizaciją, ideologinį terorą. Nors labiausiai besipriešinantys okupacijai lietuviai buvo išvežti į Sibirą ar vietoje fiziškai sunaikinti, tai tie vaizdai vis vien pasiliko išgyvenusiųjų atmintyje. Tuo tarpu Lenkijos provincija, nors ir susidūrė su įvairiomis prievartos formomis, rezistencine kova, tačiau ji nebuvo tokio masto kaip Lietuvoje. Matyt, tai lėmė, kad tokių mažų kaip Seinai miestelių gyventojai labiau rūpinasi kasdieniu gyvenimu, nei suka galvą dėl buvusios santvarkos palikimo. Ar generolas Sverčevskis kelia jiems pasibaisėjimą? Ne, kadangi jiems generolas siejasi tik su buvusiu 50 zlotų nominalo banknotu, o ne su karui pasibaigus jo vykdytomis ginkluotomis operacijomis pietinėje Lenkijos dalyje.

Kovo 11-oji Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena

Punsko savivaldybės vaikų darželyje

Punsko darželyje Kovo 11-osios minėjimas vyko kovo 11 d. 10 val. Dalyvavo tėvai, seneliai, Punsko savivaldybės viršaitis Vytautas Liškauskas, mokytojai ir darželinukai, lietuvių spaudos atstovai. Susirinkusiuosius su Kovo 11-osios švente pasveikino darželio direktorė Alicija Valinčienė. Sugiedojus Lietuvos himną vyko visų darželinukų grupių pasirodymas. Vaikai dailiai šoko, gražiai deklamavo, skambiai dainavo patriotines dainas ir papasakojo apie tėvynę Lietuvą. Juos parengė auklėtojos su talkininkėmis.

Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje

Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos mokiniai kovo 11 d. iškilmingai minėjo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo šventę. Renginyje dalyvavo Kauno pedagogų kvalifikacijos centro delegacija. Programą parėngė gimnazijos I b klasė, kurios auklėtoja Elena Degutienė. Talkino mokytoja Irena Kalinauskienė. Mokiniai deklamavo eiles, dainavo patriotines dainas, grojo. Pabaigoje su švente sveikino mokyklos direktorius Jonas Vydra. Jis padėkojo už turiningą programą. Savivaldos atstovas įteikė dovanas laimėjusiems gražiausio sienlaikraščio konkurse.

Gimnazistų paruošta programa

Petro Vitkausko nuotr.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla Kovo 11-ąją šventė trejopai. Dalis mokinių buvo išvykę į Šalčininkus – į Lietuvos tūkstantmečio mokyklą. Kiti (pradinukai – antrokai ir trečiokai) išvyko į Kampuočius dalyvauti minėjime prie Kovo 11-osios paminklo. Likusieji mokykloje irgi prasmingai paminėjo šią dieną.

Gimnazijos antrokai Seinų kapinėse uždegė žvakutes prie Lietuvos savanorių, Juozo Kauko ir buvusio Štuthofio kalinio Markausko-Rakūno kapų. Vėliau mokykloje vyko žinių apie Lietuvą viktorina.

Pagrindinės mokyklos mokiniai buvo suskirstyti į keturias grupes ir turėjo atsakinėti į ištrauktus klausimus. O žinoti reikėjo daug ką. Tarkim, teko išvardyti penkis

Viktorina

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Lietuvos kunigaikščius ar tris Lietuvos prezidentus. Reikėjo žinoti giliausią Lietuvos ežerą ar aukščiausią kalną, nekalbant apie valstybinius

simbolius. Po atkaklios kovos paaiškėjo geriausi Lietuvos „žinovai“. O pasibaigus viktorinai visi vaikai pasivaišino vaisiais.

Kampuočiuose

PETRAS VITKAUSKAS

Kovo 11 d. 12 val. vyko iškilnės prie Kovo 11-osios paminklo Kampuočiuose. Šventėje dalyvavo mokyklų delegacijos: Punsko Kovo 11-osios licėjaus, Seinų „Žiburio“, Vidugirių pagrindinės, Punsko Dariaus ir Girėno gimnazijos ir pagrindinės mokyklos. Dėl blogo oro nedalyvavo jauniausieji – darželinukai. Atvyko ir svečių – apie 30 asmenų iš Kauno pedagogų kvalifikacijos centro, kuriame lavinasi mokyklų vadovai ir mokytojai iš visos Lietuvos, bei lietuvių spaudos ir Balstogės radijo atstovai. Mokiniai su trispalvėmis ir mokyklų vėliavomis stovėjo garbės sargyboje.

Susirinkusiuosius pasveikino LLD pirmininkas Algirdas Vaitcekauskas. Išklaičius Lietuvos himno Kovo 11-osios licėjaus direktorė Irena Marcinkevičienė, Punsko savivaldybės viršaitis Vytautas Liškauskas ir Švietimo komisijos pirmininkė Elena Vailionienė padėjo prie paminklo gėlių. Vėliau prasidėjo mokinių meno programa. Jie dainavo patriotines dainas, deklamavo eiles apie Tėvyne.

LLD pirmininkas padėkojo mokiniams ir sklypo savininkams Gražinai ir Juozui Pečiuliams iš Kampuočių, kurie kasmet šiltai priima ne tik Kovo 11-osios iškilnių dalyvius, bet ir daugybę ekskursijų, atvykusių iš Lietuvos ir kitų pasaulio kampelių.

Petro Vitkausko nuotr.

Petro Vitkausko nuotr.

Petro Vitkausko nuotr.

Punske

Kovo 13 dieną Punske vyko iškilmingas Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimas. Iškilmės prasidėjo šv. Mišiomis Punsko bažnyčioje. Vikaras kun. Marius Talutis, sakydamas pamokslą, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą 1990 m. kovo 11-ąją pavadino stebuklu. Neabejotina. Dėl laisvės reikia kovoti, laisvę reikia džiaugtis, laisvę reikia puoselėti ir saugoti. Taip pat priminė susirinkusiems, kas yra tikrosios vertybės, kurias mes, čia gyvenantys lietuviai, turėtumėm puoselėti. „Tai ne fejerverkai po Žolinės atlaidų, bet tai, kas turi išliekamąją reikšmę. Tai greičiau vainikų pynimas, tai Gaudūs verksmai Punsko parapijoje (jie skiriasi nuo giedamų Lietuvos bažnyčiose). Taigi žmonės, nepaisydami šalčio, ateina į bažnyčią giedoti – tai ir yra tikroji auka. Tai mūsų vertybės, kurias reikia saugoti – mūsų papročiai, kalba.“

Po pamaldų Punsko lietuvių kultūros namuose vyko iškilmingas koncertas. Susirinkusiuosius pasveikino LR konsulato Seinuose vadovas Vaclavas Stankevičius. Jis įteikė Punsko licėjaus direktorei

Punsko Kovo 11-osios licėjaus šokių grupė „Šalčia“

Irenai Marcinkevičienei LR prezidentės šventinį sveikinimą. Kalbėjo Seinų apskrities viršininko pavaduotojas Romas Vitkauskas, Punsko savivaldybės viršaitis Vytautas Liškauskas bei Šiaulių universiteto gimnazijos direktorius Giniotis Juvitas. Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus direktorė perskaitė Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkės Danutės Valukonytės sveikinimą.

Šventės metu prisiminti į amžinybę iškeliaavę licėjaus mokytojai,

koncertavo Kovo 11-osios licėjaus bei Šiaulių universiteto gimnazijos meno kolektyvai.

Punsko licėjus, tai vienintelė Lenkijoje vidurinė mokykla lietuvių dėstomąja kalba. 1955/56 mokslo metais žengti pirmieji žingsniai organizuojant lietuvišką licėjų Punsko-Seinų-Suvalkų krašte. Tuo metu daug pasidarbavo mokytojai Jonas Stokeliūnas, Juozas Vaina, Stanislovas Lysakovskis (Stanisław Łysakowski), Antanas Judickas, Stasys Marcinkevičius ir kiti. Šių žmonių pastangų

dėka 1956 m. rugpjūčio 20 d. Lenkijos švietimo ministro potvarkiu Nr. SO1-5087/56 Punske įkurta vidurinė mokykla.

Mokyklos istorijoje svarbi data yra 1992 m. kovo 11-oji. Šią dieną, dalyvaujant svečiams iš Lietuvos ir Lenkijos bei gausiai susirinkusiai visuomenei, mokyklai suteiktas garbingas Kovo 11-osios vardas.

Punsko Kovo 11-osios licėjaus choras „Pašešupiai“

Suvalkiečiai Kovo 11-ąją šventė Alytuje

ONUTĖ VIRBYLIENĖ

Kovo 11 dieną Alytaus Šaulių namuose vyko iškilmingas Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimas „Lietuvos nepriklausomybės kelias“, kuriame teko dalyvauti ir mums, suvalkiečiams.

Šventinio renginio įžanginį žodį tarė pagrindinė jo organizatorė – Alytaus apskrities literatų klubo „Tėkmė“ pirmininkė Emilija Lukšytė-Krušininė. Vėliau visi susirinkusieji sugiedojo Lietuvos himną, minute tylos pagerbėme žuvusiuosius už Lietuvos laisvę bei atidžiai klausėmės alytiškio Gintaro Lučinsko skaitomo pranešimo „Lietuvos nepriklausomybės kelias. Kovo 11-oji ir jos prasmė“.

Iškilmingo minėjimo metu koncertavo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos choras „Atmintis“ (vadovė Violeta Dubliauskienė) iš Alytaus, Suvalkų lietuvių ansamblis „Ančia“ su „Tėviškės aidų“ iš Punsko muzikantais

Poeziją skaito Genovaitė Pečiulytė ir Kazimieras Baranauskas. Scenoje Suvalkų ansamblis „Ančia“ su „Tėviškės aidų“ iš Punsko muzikantais (vad. Gediminas Kraužlys)

(vadovas Gediminas Kraužlys), dainininkų duetas iš Alytaus – Antanas Monkeliūnas ir Albinas Rauličkis. Tarp gražių patriotinių dainų savo

sukurtas eiles skaitė Alytaus apskrities literatų klubo „Tėkmė“, Marijampolės literatų klubo „Sietynas“, Kalvarijos literatų klubo „Rasa“ atstovai bei suvalkiečiai Genovaitė Pečiulytė, Pranas Sovulis ir Kazimieras Baranauskas.

Koncerto pabaigoje kartu su Alytaus choru atlikome dainą „Stoviu aš parimus“.

Po oficialiosios renginio dalies dar ilgai bendravome prie vaišių stalo, dainavome liaudies dainas apie Lietuvą, tėvynę, gimtinę, kalbėjome apie patriotinę poeziją, išleistas knygas. Džiaugiamės, kad taip įdomiai ir garbingai galėjome paminėti Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dieną.

Pirmoje ir antroje eilėse Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos choras „Atmintis“ iš Alytaus, trečioje ir ketvirtoje eilėse Suvalkų lietuvių ansamblis „Ančia“ su „Tėviškės aidų“ iš Punsko muzikantais

Vidugirių pagrindinės mokyklos moksleiviai Šalčinukuose

VIKTORIJA ČERLIONYTĖ

Kovo 10–11 d. Vidugirių pagrindinės mokyklos, Seinų „Žiburio“ gimnazijos, Punksko Dariaus ir Girėno gimnazijos, Punksko Kovo 11-osios licėjaus mokiniai dalyvavome tarptautiniame projekte „Mes pilietiškos mokyklos“, kuris vyko Šalčininkų Lietuvos tūkstantmečio gimnazijoje. Be mūsų krašto mokyklų, dalyvavo keletas iš Lietuvos, Vasario 16-osios gimnazija (Vokietija) bei Pelesos lietuviška vidurinė mokykla (Baltarusija). Projektas buvo surengtas Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga.

Pirmą dieną praleidome Vilniuje, kur dalyvavome susitikime su Švietimo ir mokslo ministerijos darbuotojais bei lankėme Valdovų rūmus. Vėliau vaikščiojome Vilniaus senamiesčio gatvėmis, aplankėme Katedrą, Vilniaus universitetą, Aušros vartus.

Vakare sugrįžome į Šalčininkus. Čia gražioje lietuviškoje mokykloje

Iš Vidugirių mokyklos archyvo

vyko vakaronė, kurios metu susipažinome su šventės dalyviais ir smagiai pabendraavome. Prieš miegą mūsų laukė maloni staigmena – galėjome maudytis mokyklos baseine. Buvo labai smagu.

Kitą dieną dalyvavome šv. Mišiose, po kurių mums pristatyta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena

skirta meninė kompozicija „Lietuva istorijos kryžkelėse“. Dalyvavome iškilmingame Valstybės vėliavos pakėlime gimnazijos kieme. Po pietų mokiniai dirbo įvairiose veiklos grupėse (muzikinės, geografinės veiklos, susitikimai su skautais).

Renginį užbaigė jaudinanti meninė kompozicija „Dainuoju Lietuvą“. Skambios dainos ir poetų žodžiai ne vienam išspaudė susijaudinimo ašarą.

Pilietiškų mokyklų sambūris šiemet vyko trečią kartą. Kaip rašoma šia proga išleistame lankstinuke, „tai renginys, siekiantis suvienyti visas pilietiškausias vardą gavusias mokyklas. Kasmetiniuose susitikimuose siekiama pasidalyti gerąja patirtimi ugdant pilietiskumą mokyklose, kuriant naujas tradicijas ir inicijuojant veiklą, padedančią jaunajai kartai tapti savo šalies patriotais ir vertybių puoselėtojais“.

Tai buvo labai įdomi išvyka. Susiradau nemažą būrį naujų draugų. Buvo smagu dirbti veiklos grupėse. Man ypač patiko dalyvauti mokinių kūrybinėje veikloje „Kuriame Lietuvos žemėlapi“.

Iš Vidugirių mokyklos archyvo

Lankėmės Šalčininkuose

SIMONA ZUBAVIČIŪTĖ

Kovo 10-ąją mes, „Žiburio“ mokyklos mokinių atstovai, kartu su Punsko Dariaus ir Girėno gimnazijos, Punsko Kovo 11-osios licėjaus bei Vidugirių mokyklos mokiniais nuvykome į Šalčininkus, į Lietuvos tūkstantmečio gimnaziją. Turbūt kiekvienas iš mūsų važiuodamas autobusu mąstė: „Įdomu, kaip ten bus. Ar mokiniai bus draugiški? Kaip atrodo jų mokykla? Ar ten bus „tikrų“ lietuvių?“ Tikriausiai daugelis prisiminė tautinių mažumų ir daugumos konfliktus, apie kuriuos galima išgirsti televizijoje. Aš ten važiuodama maniau, kad jų patriotiškumo nepajusiu. Taip manydama – klydau.

Atvykę į Šalčininkų miestelį, pamatėme labai gražią ir didelę mokyklą. Nuėję į ją užsiregistravome, o vėliau su savo vadovu nuvykome į klases, kur mums buvo paruoštos lovos. Papietavę nuvažiavome į Vilnių, kur su gidu lankėme senamiestį ir Valdovų rūmus. Paskui sugrįžome į Šalčininkus. Čia mūsų laukė mokyklų prisistatymo vakaras. Jis vyko aktų salėje. Vakarą praleidome bendraudami, žaisdami, šokdami. Po to mums buvo suteikta galimybė pasimaudyti mokyklos baseine. Po įspūdingo vakaro išsiskirstėme į kambarius.

Kitą dieną iš ryto jau pradėjome švęsti Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo

dieną, Kovo 11-ąją. Pradėjome šventosiomis Mišiomis, kurios atnašautos taip pat aktų salėje. Po Mišių vyko koncertas, kuriame pamatėme, kokie talentingi yra šios mokyklos mokiniai. Stebint koncertą tiesiog džiaugėsi širdis. Smagu buvo matyti jaunimą, kuris taip gražiai rodo savo meilę ir pagarbą Tėvynei. Po koncerto iškilmingai pakelta Lietuvos vėliava.

Vėliau kartu su mokyklos darbuotojais ir mokiniais lankėme mokyklą

bei dalyvavome užsiėmimuose. Labai daug sužinojome apie šio krašto istoriją, apie šią mokyklą. Esame susižavėję jos veikla, ryžtu.

Manau, kad ši išvyka davė mums daug patirties. Esame labai dėkingi už pakvietimą į nuostabią šventę. Didžiuojamės, kad galėjome švęsti Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną su tokia šaunia kompanija. Tikimės, jog mūsų pažintis su šia mokykla tęsis dar ilgai.

Sėkmė geriau už karjerą

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Prie tokios išvados šiemet priėjo Lenkijos lietuvių jaunimo sąjunga, ruošdamasi kelintam „Karjeros dienų – Punkskas 2020“ ciklui. Tikriausiai pastebėjote, kad šį kartą renginio tokiu pavadinimu nebuvo. Ir tikriausiai jau daugiau nebus. Ne be reikalo sakoma, kad meilė trunka trejus metus. Taigi palydėjęs jaunimo vadinamas *karjeras*, kovo 5 dieną (šeštadienio vakarą) Punksko lietuvių kultūros namuose vyko LLJS suorganizuota „Sėkmės laboratorija“. Laboratorijoje susitiko Tomas Marcinkevičius, Artūras Kubilis, Irena Kowalewska, Jonas Jankauskas ir Justas Bliūdžius.

„Kas tau yra sėkmė?“ – klausė Tomas. Jis galėjo tikėtis bet kokio atsakymo, nes kiekvienam žmogui sėkmė reiškia skirtingus dalykus, bet nei vieno svečio atsakyme nebuvo žodžių: *pinigai*, *šlovė* ir *turtai* (ogi

dažnai sakoma, kad jaunimui tik tai ir terūpi). Sėkmė reiškia žymiai daugiau. Jos nesupa materialinė gerovė, kuri galėtų teikti trumpalaikį pasitenkinimą. Sėkmė, tai tikri draugai ir artimi žmonės, be kurių gyventi būtų be galo sunku. Žmogus sunkiai pakelia vienatvę, kadangi jam reikia KITO palaikymo, užuojautos, užstojimo, paraginimo. Šiandien ypač nemažai kalbama apie vienišumą, kuriame ieškoma atgaivos ir ramybės. Kaip bebūtų, žmogus yra sukurtas būti tarp kitų, o buvimas atskirai teikia laikiną laimę, nuo kurios anksčiau ar vėliau bandoma pabėgti. Kad mums sekasi, jaučiame tada, kai nesame vieni, kai mūsų pasirinkimams pritaria šalia esantys draugai, giminės ar šeima. Sėkmė turi daug atspalvių. Kartais ji pajuntama tada, kai pakeičiama gyvenamoji vieta, kai tenka atsidurti svetimoje žemėje ir būti

kitos kultūros apsupty. „Sėkmingas“ esu dėl to, kad gimiau čia (Lenkijos lietuvių krašte), pažinau savo šaknis, galėjau čia mokytis“, – sakė vienas iš Tomo pašnekovų. Manau, aiškinti nereikia. Norisi pacituoti tik vieną kažkada perskaitytą mintį: „Žmogus tam tikra prasme panašus į medį – turi šaknis. Skirtumas tik tas, kad medžio šaknys yra fizinės, o žmogaus – dvasinės, būtinės. Medžio stiprybė glūdi šaknyse – sunaikinus šaknis, sunyksta ir medis. O ir žmogaus stiprybė – jo šaknys.“

„Sėkmės laboratorijoje“ buvo išsakyta dar viena verčianti susimąstyti frazė: sėkmė yra net ir tuomet, kai žmogus siekia savo tikslo. Jis susikuria tokias gyvenimo sąlygas, kurios padeda eiti keliu, vedančiu į svajonių išsipildymą. Nors kelias visada būna duobėtas, suklypimai stiprina ir duoda jėgų atsistoti, pasimokyti ir eiti toliau.

Pozityvia sėkmės gaida Tomas skatino pašnekovus pasidailinti savo gyvenimo istorijomis. Kiekvienas iš jų kalbėjo apie baigtas mokyklas, pasirinktas studijas, keliones, mokslą, kuris kartą pasaldinamas, kitą – rūgštele pabarstomas. Tokio mišinio paragauja kiekvienas iš mūsų. Be išimčių.

Laboratorijoje svečiai susidūrė su lyderystės lygtimi. Ar pavyko ją išspręsti Punksko, Seinų ir Suvalkų krašto mastu? Per drąsu būtų sakyti, kad iš viso yra vienas jos sprendimas ar kad buvo bandyta prieiti prie vienos nuomonės. Lyderystės sąvoka nėra paprasta, kaip ir nėra paprastas

Jurgitos Stankauskaitės nuotr.

Iš kairės: Tomas Marcinkevičius, Irena Kowalewska, Jonas Jankauskas, Justas Bliūdžius, Artūras Kubilis

lyderio darbas/užsiėmimas/pašauki-
mas (?). „Kaip jums atrodo, ar mes
turime savo lyderius?“ „Taip; gal-
būt; sunku man pasakyti; ne, ir apie
tai reikia kalbėti...“ – sakė jaunimas.
Tai aktuali ir, ko gero, nemirštanti
tema, kadangi visais laikais bet kuri
žmonių bendruomenė turėjo savo
lyderius/vadovus, kalbančius grupės
vardu, išklausančius ir priimančius
sprendimą. Lenkijos lietuvių trikampi-
je gyvena keli tūkstančiai lietuvių.
Kiekviename iš jų galima įžvelgti sa-
vybes, kurias norėtume pritaikyti sau,
mokyti iš jų. Visi mes apdovanoti
skirtingomis charakterio savybėmis.
Vieniems jos patinka, o kitiems – ne.
Vienas yra jautrus, tylus ir saldžiai
malonus, o kitas priešingai – griež-
tas, užsispyręs ir ekspresyvus. Tiek
vienas, tiek kitas gali būti arba yra
kam nors autoritetas. Esame pratę
kalbėti tyliai arba už pečių. Nelinks-
tame prieiti prie žmogaus ir pasakyti
į akis: „Tu puikus; norėčiau pasimo-
kyti iš tavęs; palaikau tave“ ir pan.
Tapti lyderiu nėra paprasta. Su tuo
siejasi atsakomybė, kantrybė, supra-
timas, sąmoningumas, sugebėjimas
atsispirti apkalboms, neigiamoms
bangoms ir daug kitų dalykų, ku-
riems išvardinti neužtektų kelių
„Aušros“ puslapių. Vėlgi lyderio sa-
vybės yra diskutuotinos, nes juk *kas
man patinka, nebūtinai tau irgi turi
patikt*. Ir kaip dabar prieiti prie vie-
nos išvados? Kiekvienoje srityje turi-
me atsakingus žmones, kurie palaiko
jos veiklą. Bet... nereiškia, kad jie yra
lyderiai... Bet... sutarta dėl vieno da-
lyko – jeigu matome savo aplinkoje
žmogų, kuris daro puikius dalykus,
sukurkime palaikymo komandą, nes
be jos joks lyderis neatsilaikys.

LLJS sukurta pokalbių laboratorija
priminė tikrą mokslininkų labo-
ratoriją, kurioje atliekami bandymai
duoda stebinančius rezultatus arba
naujas galimybes imtis tolesnių tyri-
mų. Juos pratęsti galite tik jūs – dis-
kusijų laboratorijos pasekėjai.

„Šaltinio“ puslapiuose

PETRAS VITKAUSKAS

Pernai „Aušros“ leidykla išleido
158 psl. knygą „XX a. pradžios
lietuvių gyvenimas „Šaltinio“
puslapiuose“. Jos sudarytojas – ge-
rai pažįstamas mūsų krašto bičiulis,
„ambasadorius“ Jonas Juravičius.
Knygos leidimą finansavo Lenkijos
administravimo ir skaitmeninimo
ministras.

Tai nepakartojamas rinkinys
straipsnių ir žinučių, paskelbtų
1906–1914 m. Seinuose leistame
„Šaltinyje“, kurio tiražas pasiekė 15
tūkst. egz. Tai mūsų krašto istorijos
„šaltinių“ platus spektras, matytas to
meto žurnalistų, visuomenės veikėjų
ir bendradarbių akimis. Šie žmonės
žadino lietuvių tautinį gyvenimą,
švietimą, kėlė dorovę ir kultūros
lygį. Seinai XX a. pradžioje išgyve-
no tarsi aukso amžių, žadindami ir

skleisdami Dzūkijoje ir Suvalkijoje
lietuviybę. Visa tai vyko per įkur-
tą 1906 m. „Šaltinio“ spaustuvę bei
stiprų tautinį ir intelektualinį užnu-
garį, kuris buvo Seinų kunigų semi-
narija su savo profesūra ir klierikais
iš lietuviško krašto. Visa tai buvo
įmanoma pasibaigus 40 metų trukusiam
lietuviškos spaudos draudimui.
Lemingais 1905 metais po revoliu-
cinių išpuolių caras palūžo ir grąžino
lietuvišką spaudą. Atsirado daugybė
lietuviškų laikraščių, knygų, malda-
knygių, kalendorių, kuriuos iki tol
nelegaliai leista Rytprūsiose. „Šalti-
nio“ puslapiuose gvildenta daug lie-
tuvių religinio, kultūrinio, švietėjiško,
politinio ir buitinio gyvenimo pro-
blemų ir džiaugsmų, kurie kartojasi
kiekvieniu istorijos periodu: caro lai-
kais, Pirmojo pasaulinio karo metais,

XX a. pradžios lietuvių gyvenimas

„Šaltinio“ puslapiuose

Knygos viršelis

Lomžos lietuvių draugija „Pagalba“

tarpukarium, per Antrąjį pasaulinį karą, pokariu, komunizmo metais ar atgavus Lietuvai Nepriklausomybę. Norint suprasti mūsų krašto lietuvių tautinę padėtį ir jos raidą, reikia būtinai paskaityti „Šaltinio“ straipsnių rinkinį. Visa atrodo aktualu net šiaandien, paaiškinama ir praėjus šimtui metų. Stebėtina, bet tai tiesa. Nors keitėsi valdžia, santvarka, žmonės, būtis, bet realybė išliko panaši. Čia tinka liaudies patarlė: „Ta pati panelė, tik kita suknelė“...

Leidinyje nagrinėti lietuvių švietimo, klasių su lietuvių kalba, lietuviškų mokyklų atsiradimo, mokymosi gimtąja kalba klausimai. Mat ilgai niui tiek Seinų miesto mokykloje, tiek Suvalkuose atsirado minėtos klasės, o „Žiburys“ steigė klases mažiausiems vaikams, kuriose buvo dėstoma lietuvių kalba kaip dalykas. Nepaisant mokymo rusų ar lenkų kalba, buvo galima lietuviams tobulinti gimtąją kalbą. O trūko išsilavinusių, susipratusių tautiečių, kurie galėtų tapti mokytojais, klierikais, gydytojais, vaistininkais ar valdininkais. Lietuviams trūko lyderių, išsilavinusių asmenų. Tai buvo pastebėta ir suprasta. Be stiprios inteligentijos sunku tautai išgyventi, ką nors pasiekti ir jai vadovauti. Čia labai padėjo Seinų kunigų seminarija, kur seniau slapta mokyta lietuvių

kalbos, o vėliau jau oficialiai ji dėstyta klierikams. Klierikai drąsiai lietuviškai pamokslaudavo mišrioje ar lietuviškose parapijose, atsisakydami lotynų ir lenkų kalbų. Malonu buvo išgirsti lietuvių kalbą iš bažnyčios sakyklos, paklausti choro giedamų lietuviškų giesmių, kalbėti gimtąja kalba maldas.

Deja, lietuvių tautinis atgimimas sulaukė stipraus pasipriešinimo dvasininkų ir pasauliečių, kurie meldėsi lenkų kalba ar laikė save lenkais. Tarkim, Berznyko parapijos lietuviai praliejus kraują buvo priversti pasistatyti bažnyčią Kučiūnuose. Ten galėjo ramiai melstis gimtąja kalba. Tautinių kivirčių kilo ir Kalvarijos, Vižainio, Liubavo, o vėliau (nors ir be kraujo praliejimo) Punsko, Seinų parapijose. Problema buvo žymios dalies dvasininkų, dvarponių nusistatymas, kad lietuvių kalba netinkanti Katalikų bažnyčioje. Tokios nuomonės paveiktos panelės, norėdamos tapti poniomis ir ieškodamos laimės, tekėdavo už „šlėktiškos“ kilmės kitataučių ar dirbdamos tarnaitėmis mėgindavo kalbėti lenkiškai. Valdininkai, norėdami lipti karjeros laiptais, irgi virsdavo rusakalbiais ar lenkakalbiais. Bailesni ūkininkai nedrįsdavo Suvalkuose ar Seinuose prie lenkų kalbėti lietuviškai.

„Šaltinyje“ rašyta taip pat apie

emigraciją dėl uždarbio ir vengiant caro kariuomenės. Uždarbiauti į Rytprūsius vykta XIX a. pab. – XX a. pr. Jie buvo arti, buvę saugu. Pavasarį išvykus žiemoti būdavo grįžtama namo, parsinešant daug technikos naujovių ir patirties. Kita emigravimo kryptis – JAV, kur būdavo išvykstama ilgesniam laikui arba visam. Taip žmonės gerindavo savo ir šeimų gyvenimą, jauni vyrai išvengdavo caro armijos. Skaudu, kad dauguma liko JAV ir mūsų kraštas prarado energingiausius žmones. Buvo sakoma, kad Punsko parapija neteko net ketvirtadalio darbingų vyrų. O merginos išvykdavo ieškoti „turingų amerikūnų“ ir gyvenimo „rojuje“.

Kai caro valdžia po 1906 m. sutiko leisti veikti tautinių mažumų draugijoms, mūsų krašto lietuviai Seinuose įkūrė „Žiburį“. Ši draugija tapo jiems kelrodžiu. Vėliau jos pagrindu įsisteigė kitos lietuvių draugijos: Blaivybės, Šv. Zitos, Krikščionių darbininkų, „Žagrės“, lietuvių prekybos bendrovės „Dzūkas“, „Gaspadorius“, Savitarpio pagalbos. Draugijos vykdė daugybę funkcijų. Jos rūpinosi lietuvių švietimu (vakariniai kursai suaugusiems, paskaitos, pagrindinė mokykla mažyliams, skaityklos-bibliotekos, filmų rodymas). Tuo būdu bandyta lavinti suaugusius gimtąja kalba, norint pašalinti spragas, kurios susidarė dėl caro draudimo mokytis ir rašyti lietuvių kalba XIX a. antroje pusėje. Kaime vis dar buvo nerastingų žmonių, kuriems ir skaityti būvę sunku. Draugijos priartino eiliniams žmonėms teatrą. Jie ėmė scenoje vaidinti, dainuoti, deklamuoti eiles, groti. Pamatė, kad spektaklis ar koncertas gali vykti ir Punske ar Seinuose, ne tik Vilniuje ar Kaune. Gegužines galima surengti ir Seinuose, ir Klevuose. Taip žadinta lietuvių tautinė savimonė ir kelta jų dvasia, kad jie neturėtų nepilnavertiškumo komplekso, kad drąsiai reikėtų prigimtinę teisę į savą kalbą, tikėjimą,

kad būtų lygiai vertinami. Mokyta susiorganizuoti, kartu atlikti darbus, išrinkti tinkamus savo atstovus, paremti kilnų tikslą (tai, pvz., A. Baranasko paminklo statyba, lietuviškų laikraščių prenumeravimas, reikalavimas steigti lietuviškas mokyklas ir pan.). Skatinta visuomeninė veikla ir bendra atsakomybė už lietuviybę mūsų krašte: tą darbą turime mes patys padaryti, o ne valdžia, Bažnyčia, draugijos valdyba ar laikraščio redakcija. Akcentuota, kad svarbiausias įnašas yra kiekvieno žmogaus kad ir mažiausias darbelis, nuveiktas visuomenės labui. Tik vieninga ir nuolatinė veikla suteikia galimybę išlikti lietuviams.

Politinio gyvenimo plotmėje svarbiausi kaimo ir miestelių lietuviams buvo rinkimai į savivaldybes. Kai sąmoningų lietuvių kunigų, inteligentų skatinami tautiečiai susitardavo, viršaičiu būdavo išrenkamas lietuvis, o ne lenkuojantis dvarponis. Tuomet kaimo gyventojai jautėsi geriau atstovaujami, galėdami lietuviškai susikalbėti nesijautė niekinami ar išnaudojami.

Rinkimuose į Dūmą taip pat dalyvaudavo lietuvių atstovai, dažniausiai advokatai, kunigai, inteligentai. Suvalkų gubernijoje visą laiką tekdavo konkuruoti su lenkais, rusais, žydais, vokiečiais. Lietuviai rūpinosi didesnėmis teisėmis lietuvių kalbai Suvalkų gubernijoje – tiek administracijoje, tiek mokyklose. Mat lenkai šią guberniją laikė Lenkijos dalimi ir lietuvių čia „nematydavo“, nors jų buvo daugiau kaip 2/3 gyventojų. Lenkams buvo nesuprantama ir nepriimtina, kad lietuviai gimtąja kalba nori melstis, kalbėti valstybinėse įstaigose, turguje ar šios kalbos mokytis mokykloje.

Netrūko ir kasdienio gyvenimo problemų. Ir kaimo, ir miestelio bendruomenei labai kenkė girtuokliavimas. Dalį uždarbio ūkininkai palikdavo miestelių karčemose, kurių buvo daugiau nei dabar ir kurias

paprastai laikė žydai. Tai atnešdavo šeimoms nelaimę. Mat neretas išiskolindavo žydai ir palūkanos pribaidavo ūkį. Jaunikaičiai neretai krėtė išdaigas, ką nors pavogdavo, o paskui pragerdavo. Todėl tiek Bažnyčia, tiek visuomenė jautė reikalą kovoti su šia silpnybe. Čia aktyviausiai veikė Blaivybės draugija. Valsčių sueigose būdavo priimama nuotarmė sekmadieniais neprekiuoti alkoholiniais gėrimais. Todėl smuklininkai ir alkoholio sandėlių savininkai papirkinėjo, girdė sueigų dalyvius, kad šie nedraustų sekmadieniais prekiauti.

Taikydavosi, jog Suvalkų turguje lenkai užsipuldavo lietuvius ūkininkus, kad šie nekalbėtų lietuviškai, tik lenkiškai. Ne visi pakludavo ir kildavo nemalonių kivirčių. Kiti, dar kydami svetimą kalbą, bandydavo kalbėti. Kainos turguje buvo užrašomos tik rusų ir lenkų kalbomis. Atvykusiems iš lietuviško krašto gilumos lietuviams jos buvo nesuprantamos. Seinuose šiuo atžvilgiu buvę kiek geriau, nes čia suvažiuodavo daugiau lietuvių. Lietuviška spauda dažnai reaguodavo į netikslią, melagingą ar šmeižikišką informaciją Suvalkuose leistoje lenkų spaudoje. Mat lenkų spauda arba „nematydavo“ lietuvių visuomeninės veiklos, arba pateikdavo apie ją realybės neatitinkančias žinias. Pavyzdys – Žemės ūkio paroda

Marijampolėje, kurią suorganizavo lietuvių „Žagrės“ draugija.

„Šaltinio“ puslapiuose dažnai minėta Seinų vyskupijos seminarija. Mat būdavo skelbiami reikalavimai į ją stojantiems, įstojusių lietuvių klierikų vardai ir pavardės, kunigų parapijose pasikeitimo atvejai (pateikiant pavardes). Labai svarbi informacija, kokie profesoriai dirbo Seinų seminarijoje, kokius pėdsakus jie paliko šiame mieste ar vėliau Nepriklausomoje Lietuvoje, kur dirbdavo seminarijos absolventai, kuo jie tapdavo, ką pasiekdavo lietuvių gerovei ar Nepriklausomos Lietuvos labui.

„Šaltinio“ redaktorių gyvenimas carinės Rusijos valdžios „globoje“ nebuvo lengvas. Veikė cenzūra ir griežtas teismas, baudžiantis už valdžios nuomone, nepalankius straipsnius. Todėl reikėjo ginti tautinius, kultūrinius, religinius ir politinius lietuvių reikalus, bet kartu per daug „neįkasti“ valdžiai. Mat būdavo, kad redaktoriai sėdėdavo kalėjime, gaudavo dideles pinigines baudas ir buvo dažnai tardomi bei keičiami. Nepaisant carinės Rusijos valdžios „Šaltinio“ konfiskavimo atvejų, lietuviai drąsiai rašydavo apie savo reikalavimus ir nuoskaudas. Todėl ir mūsų kraštas išliko lietuviškas.

Seinų „Žiburio“ mokykla

Partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago 98-ųjų gimimo metinių minėjimas

GINTARAS LUČINSKAS

Kovo 4 d. Alytuje vyko renginiai Lietuvos partizanų vado, brigados generolo Adolfo Ramanausko-Vanago 98-osioms gimimo metinėms paminėti ir Lietuvos partizanams pagerbti.

Šventė prasidėjo rytą Alytaus Putinų gimnazijoje, kurioje moksliviams istorijos pamoką „Partizaninis karas Dzūkijoje“ vedė Varėnos rajono savivaldybės meras, istorikas Algis Kašėta. Jis pristatė Dainavos apygardos partizanų vadus, kovų prasmę ir reikšmę, žmonių pasiryžimo ir apsisprendimo svarbą. Europos istorijoje Lietuvos partizanų kovos yra išskirtinis reiškinys, nes truko ilgai, su dideliais nuostoliais. Panašiai vyko tik Vakarų Ukrainoje. Dzūkijoje pasipriešinimas prasidėjo anksčiausiai – 1944 m. ankstyvą

rudenį. Būriai buvo dideli, tačiau partizanai patirdavo daug nuostolių, nes nevengdavo stoti į atviras kautynes su gausiomis priešų pajėgomis. Nuo 1946 m. vasaros pradėta tausoti laisvės kovotojų jėgas, vyko centralizacija. Unikalus reiškinys – požeminiai bunkeriai, vadavietės. Pradėta leisti partizanų spauda, boikotuojami sovietiniai rinkimai. Partizanams labiausiai pakenkė NKVD ir MVD užverbuotų šnipų veikla ir MGB spec. grupių veikla, įsiskverbus į partizanų gretas, partizanų rėmėjų ištrėmimai, nes buvo prarasta parama ir žinių gavimas. Dainavos apygardoje žuvo apie 2000 partizanų. Pranešėjas taip pat teigė, kad dabartinė geopolitinė situacija įpareigoja žinoti ir įvertinti išorinės invazijos grėsmę.

Partizanas Juozas Jakavonis-Tigras

papasakojo apie pirmąją pažintį su Adolfu Ramanausku-Vanagu 1945 m., pasidalijo išlikusiais išpūdziais. Taip pat kalbėjo apie partizanų kovas Merkinės krašte. Jaunimui linkėjo domėtis krašto istorija, tapti gerais Tėvynės gynėjais.

„Patriotinis auklėjimas labai svarbus, todėl labai džiugu, kad partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago gimimo metinėms paminėti Alytuje vyksta tokie gražūs renginiai. Tuo pat metu jaunimo širdyse tai uždega patriotizmo ugnelę, rodančią, kaip reikia mylėti savo miestą, savo šalį, savo artimuosius. Todėl linkiu, kad Jūsų išsakyti žodžiai mūsų mokinių širdyse paliktų pėdsaką visam gyvenimui“, – sutikdamas svečius Alytaus miesto savivaldybėje ir įteikdamas atminimo dovanas sakė miesto vadovas Vy-

tautas Grigaravičius. Švietimo skyriaus vedėjas Vytuolis Valūnas supažindino svečius su Alytaus miesto savivaldybės mokyklose vykdomu tautiniu, patriotiniu ir pilietiniu mokinių ugdyimu, buvo rodomas dokumentinis filmas „Dainavos apygardos partizanų takais 2015 09 12“.

Vėliau aplankytas Dainavos apygardos partizanų memorialas kapinėse (Daugų g.) ir simbolinis Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago

Dainavos apygardos partizanų memorialas kapinėse (Daugų g.) prie simbolinio Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago kapo

Gintaro Lučinsko nuotr.

Varėnos rajono savivaldybės meras, istorikas Algis Kašėta Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijos moksleiviams pasakoja apie partizanų vadą Adolfą Ramanauską-Vanagą

kapas. Po pagarbos ir susikaupimo akimirkos padėta gėlių, savo kūrybos eiles skaitė žuvusio savanorio Artūro Sakalausko motina Genovaitė Sakalauskienė, padėkos žodį tarė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė.

Popietę Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijoje vėl vyko istorijos pamoka „Lietuvos partizanų vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagas“, kurią vedė Varėnos rajono savivaldybės meras, istorikas Algis Kašėta. Jis pristatė įžymiojo partizanų vado asmenybės bruožus, savybes. Pakvietė gimnazistus ruošti ir interaktyviai paminėti artėjančias Adolfo Ramanausko-Vanago 100-ąsias gimimo metines. Palinkėjo jaunimui sprendžiant problemas remtis ne personažais iš Holivudo filmų, kurie yra netikri, o savo krašto patriotų pavyzdžiais. „Didžiuokimės, lygiuokimės ir nepamirškim“, – užbaigė pamoką istorikas Algis Kašėta.

Svarbų minėjimą užbaigė renginys Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijoje, kurio metu sveikinimo žodžius tarė Alytaus miesto savivaldybės meras Vytautas

lankėsi gimnazijos muziejuje.

Grigaravičius, Varėnos rajono savivaldybės meras Algis Kašėta, Adolfo Ramanausko-Vanago anūkė, Lietuvos kariuomenės Karo medicinos tarnybos Medicininės paramos vienetų grupės vadė mjr. Inga Jancevičienė, partizanas, Adolfo Ramanausko-Vanago bendražygis Juozas Jakavonis-Tigras, ats. plk. Arūnas Dudavičius. Gimnazijos mokiniai pristatė meninę kompoziciją „Diena, kai neskamba skambutis“. Vėliau svečiai

Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijos moksleivių meninė kompozicija „Diena, kai neskamba skambutis“

1812 metai Seinų apylinkėje. „Auksinė višta“

VIRGINIJUS OŽELIS

Kaip jau buvo rašyta II dalyje, Bonaventūras Butkevičius savo memuaruose atpasakojo ne tik savo, bet ir kitų žmonių prisiminimus apie Napoleoną ir 1812 metų įvykius. Skriaudžių klebono nuotyčiai tikrai verti dėmesio.

Po savo armijos apžiūros, nuo Vilkaviškio nukeliavęs 40 varstų, Napoleonas sustojo poilsui Skriaudžiuose. Kadangi geriausias Skriaudžių namas buvo klebonija, tai imperatorius su savo palyda pasuko būtent ten. Klebonas sutiko jį pagarbiai ir į Napoleono klausimą, ar kalba prancūziškai, atsakė lotyniškai, kad prancūzų kalbos nesupranta. Į tai Napoleonas irgi lotyniškai atsakė:

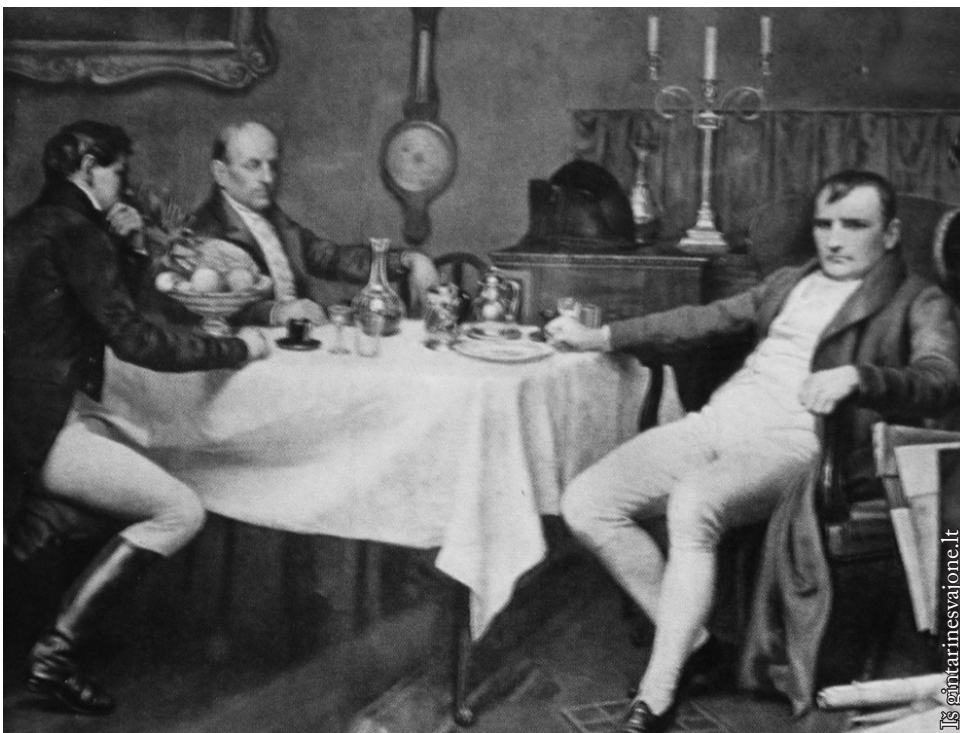
„Gerai, tada kalbėsime romėniškai“. Kaip tvirtina amžininkai, Napoleonas mėgo skaityti senovės romėnų autorių kūrinius originalo kalba. Taigi ir bendravimas lotyniškai jam jokių problemų nekėlė.

Užėjęs į vidų Napoleonas paklausė, ar yra ko nors užvalgyti. Į tai klebonas atsakė, kad ką tik praėjusi armija nepaliko nieko valgomo, o ir jį patį paliko tik su viena sutana. Taip švariai buvo apiplėštas. Napoleonas smulkiai išklausinėjo, ką jo kareiviai paėmė iš klebonijos. Kai jam buvo papasakota, kad klebonas neteko visų gyvulių, maisto atsargų ir kito judamo turto, Napoleonas paklausė, ar negaila prarasto turto. Į tai

klebonas atsakė, kad negaila, nes po karo tikisi viską atgauti. Napoleonas, patapšnojęs kunigui per petį, pasakė, kad pirmą kartą gyvenime sutinka negodų dvasininką.

Vaikščiodamas po kleboniją Napoleonas bambėjo dėl maisto nebuvimo. Tik staiga pro langą pamatė po krūmu pasislėpusią vištą. Jis sušaukė savo palydos karininkus ir pats išbėgo į sodą jos gaudyti. Pagavęs Napoleonas priėjo prie klebono ir pasakė: „Jeigu tu esi toks geras virėjas, kaip ir kunigas, tai būk toks malonus ir išvirk man tą vištą“. Ir kunigas, padedamas dviejų imperatoriaus palydos karininkų, nes nė vienos moters Skriaudžiuose nebuvo (visos išsišlapstė miškuose nuo meilės ištroškusių kareivių), paruošė Napoleonui valgį. Kadangi klebonijoje nebuvo likę nei lėkščių, nei šaukštų, imperatorius turėjo valgyti iš kareiviško dubenėlio kareivišku šaukštu. Stribos jis suvalgė nedaug, bet sušveitęs daugiau negu pusę vištos ir likučius atidavęs savo palydai, atsisėdo ant suoliuko ir atsirėmęs į sieną gerą pusvalandį numigo. Pailsėjęs įsakė pakinkyti jam vieninkį vežimaitį. Klebonui jis pasiūlė prisidėti prie jo svitos ir joti ant olandų husarų pulko žirgo. Taip klebonas, kurio pavardės ir vardo Bonaventūras Butkevičius savo raštuose nepaminėjo, kartu su Napoleonu nukeliavo prie Nemuno, kurio vaga skyrė Rusijos imperiją nuo Varšuvos kunigaikštystės.

Savo štabą Napoleonas įkūrė ant aukštos kalvos ir įsakė abipus jos nutiesti du tiltus kariuomenei persikelti.

Napoleonas valgomajame

Prancūzijos auksinė 20 frankų moneta

fr.wikipedia.org

Prancūzijos auksinė 40 frankų moneta

fr.wikipedia.org

Tuo metu imperatorius buvo blogos nuotaikos. Jis tikėjosi jau pasienyje susikauti su Rusijos armija, bet rusai be kovos atidavė Kauną ir traukėsi, nė negalvodami apie mūšį.

Napoleonas, Skriaudžių klebono lydimas, persikėlė į kitą Nemuno krantą. Ten jo su raportu laukė generolas Krasinskis su šeštojo ir aštuntojo ulonų pulkų vadais. Jie pranešė, kad nelaukdami tiltų pastatymo, plaukte forsavo Nemuną. Praradę 200 paskendusį ulonų ir tiek pat žirgų, užėmė Kauną, kurio niekas net nesiruošė ginti. Toks raportas taip sugadino Napoleonui nuotaiką, kad jodamas per miestą jis visiškai nekreipė dėmesio į su gėlėmis sveikinančius kauniečius. Kaune savo štabe išklausęs maršalų raportus, imperatorius tikrai neturėjo pagrindo džiaugtis – Karaliaučiuje

sudegė sandėliai su maistu ir amunicija, Nemune nuskendo keli atsargas gabenę laivai. Visą dieną Skriaudžių klebonas praslampinėjo Napoleono štabe. Jis pavargo ir išalko, vos pastovėjo ant kojų. Tada paprašė imperatoriaus adjutantą priminti apie save. Vėlai vakare Napoleonas kunigą pasikvietė. Jis įteikė Skriaudžių klebonui 20 000 frankų ir įsakė maršalui Bertjė paskirti gvardijos dragūnų pulko trimitininką lydėti dvasininką iki Skriaudžių ir saugoti jį iki karo pabaigos. Taip pat klebonui liko ir tas pats olandų husarų žirgas, ant kurio jis jojo iki Kauno. Iki gyvenimo pabaigos kunigas mėgo pasakoti apie savo kelionę ir pokalbius su Napoleonu. Pačiam Bonaventūrai Butkevičiui jis apie tai pasakojo ne kartą. Tiktai imperatoriaus dovanota suma paaikšėjo jau po klebono mirties.

Tuos 20 000 frankų klebonas gavo auksinėmis monetomis 20 arba 40 frankų nominalo. 20 frankų moneta sveria 6,45 gramo, o 40 frankų – 12,9 gramo. Abiejų praba 900*. Taigi ši solidi suma ir svėrė solidžiai – beveik pusseptinto kilogramo. Bet kaip sakė vieno seno animacinio filmuko personažas Radža, aukso niekada negali būti per daug. Šios tikros istorijos moralas toks: neliūdėk netekęs paskutinės vištos, nes Dievo keliai tikrai nežinomi.

Dar kelių pastraipų verti Bonaventūro Butkevičiaus atsiminimai apie marodierius. Kai Didžioji armija persikėlė per Nemuną, Varšuvos kunigaikštystės žemėse liko daugybė plėšikaujančių dezertyrų. Susibūrę į gaujas jie negailestingai plėšdavo dvarus ir valstiečių sodybas. Didesnių miestų, kaip antai Vilnius, Kaunas, Gardinas, garnizonai artimose apylinkėse vykdavo tikras marodierių-dezertyrų gaudynes. Pagautus užmušdavo vietoje arba kardavo miestų aikštėse.

Tiktai Užnemunėje nuo Prūsijos sienos iki Nemuno nebuvo nei vieno didesnio garnizono. Vietinė administracija negalėjo apsaugoti gyventojų nuo plėšikų savo jėgomis. Todėl Užnemunės valsčių įvairių tikėjimų ir luomų žmonės pradėjo burtis į savigynos būrius. Tie būriai tol medžiojo marodierius po miškus ir laukus, kol juos visiškai išnaikino.

Anot Bonaventūro Butkevičiaus, žmonės, įpratę žudyti ir plėšti marodierius (čia kaip bolševikų šūkis: plėšk, kas priplėšta), žiemą plėšė ir žudė besitraukiančius Didžiosios armijos kareivius. Turbūt šitaip pasimdami kompensaciją už savo turta, kurį kareiviai atėmė vasarą.

Bet 1812 metų žiemos Bonaventūro Butkevičiaus prisiminimai – jau kitoje dalyje.

Algirdui Mačioniui (1928–2016) atminti

Mirtis – tai slenkstis, bet ne pabaiga. Brangiausi žmonės eina ir išeina, tačiau nuo jų nusidriekia šviesa... Ir atminty gyvi išlieka.

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Su kasdien vis skaistesne saule vasario 27 d. Anapilin iškeliavo saviveiklininkas, uolus giesmininkas, dainininkas Algirdas Mačionis. Giesmė ir rožančius jam buvo kelrodžiai. Likimas Algirdui padovanojo gerą balsą, tad giedojo visur, kur tik prireikė. Jis taip pat vienas pirmųjų paminklo prie Lietuvos karių kapų Seinų naujosiose kapinėse statybos iniciatorių ir prižiūrėtojų. Algirdas – tai dar vienas pasitraukusiųjų iš gyvųjų tarpo kovotojų dėl lietuviškų mišių. Palaidotas šalia žmonos Onos (Kliučinykaitės), mirusios prieš šešerius metus. Jų kapas – šalia kitų lietuvių kapų.

Nedaug išlikę garbingo amžiaus žmonių, kurie išvermingai daugiau kaip 10 metų kovojo dėl galimybės melstis sava kalba. Jie pirmieji džiūgavo popiežiui Jonui Pauliui II 1983 m. spalio 16 d. suteikus

lietuviams leidimą melstis lietuviškai.

Algirdas Mačionis dainavo ir giedojo tenoru. Jis buvo vienas iš pirmųjų Seinų bažnytinio choro vedančiųjų, giedojo beveik kiekvienose šermernyse, laidotuvėse. Mėgo ir dainuoti. Dainavo chore vadovaujant Vitui Kubiliui, Astai Veverskytei, Kostui Sidariui, kunigui Valdui Girdžiušui. Jis taip pat vaidino keliuose Dalios Jančauskaitės režisuotuose vaidinimuose. Už viską labiausiai mylėjo bažnyčią, „kol kojos nešė“, nebuvo sekmadienio, kad praleistų pamaldas. Kai Seinų bažnyčioje dar nebuvo leidžiama lietuviškai melstis (uždrausta nuo 1946 m.), jis, matydamas neteisngumą ir lietuviams daromą skriaudą, giedojo giesmes, meldėsi Šv. Mergelės Marijos užtarimo dėl lietuviškų mišių atgavimo. Žeminimų patyrė ir jis, ir jo žmona. Vien dėl to, kad buvo lietuviai.

Algirdas pakalbintas vis

pasiguosdavęs dėl prastos sveikatos, pasidžiaugdavęs vaikais Sigitu, Maryte (medicinos sesele, kuri jam senatvėje buvo kaip gydytoja), Stasiu, trimis anūkais Pauliumi, Jūrate ir Paulina. Spėjo taip pat pasidžiaugti prieš mėnesį gimusia anūkele.

Jis pasakojęs apie sunkią vaikystę. Algirdas gimė 1928 m. gruodžio 15 d. Pagavieniškių kaime, gausioje Petro (nugyvenusio 92 metus) ir Anelės (Šimčikaitės iš Skarkiškių, nugyvenusios 87 metus) Mačionių šeimoje. Maži mirė Veronika, Vitas, Albinas. Vyriausi liko Monika (Jančiulienė) ir Algirdas. Kiti vaikai: Ona Gylienė, Anelė Vektorienė, Danutė Damurackienė, Bronė Kliučinykienė, jau mirusi Marytė Mazurkevičienė, Juozas, Albinas (paveldėjo mirusio broliuko vardą), Janina Petuškienė, a. a. Jonas ir Julius, kuris gimė Lietuvoje.

Ankstyvoje vaikystėje visi stengėsi pelnyti duoną – gandydami gyvulius ar padėdami ūkyje, tarnaudami ir pas didesnius ūkininkus. Vyresnės sesės rūpinosi mažesniais vaikais. Sykiu gyvenęs senelis Motiejus mirė anksti, kai jo sūnui Petru (Algirdo būsimam tėvukui) buvo 14 metų. Tik močiutė Agota Petuškevičiūtė – knygnešio Karolio Petuškevičiaus sesuo – sulaukė senatvės.

Mokyklą Algirdas lankė porą žiemų (mat vasarą laukė lauko darbai) prieš Antrąją pasaulinį karą Bublikuose, Albino Žukausko gimtuosiuose namuose. Mokykla buvo Žukauskų trobos viename gale. Ją uždarė užėję vokiečiai.

Seinų choras 1982 m. Algirdas Mačionis - septintas iš dešinės

Iš Mačionių šeimos albumo

Iš kairės: Vytautas Kubilius, Vytautas Grigutis, Elvyra Gibavičienė ir Algirdas Mačionis. 1986 m.

Algirdas planavo pats apie save parašyti, užfiksuoti daug prisiminimų iš praeities, bet nespėjo. O tie prisiminimai išlikę patys šviesiausi, nors ir persmelkti negandų ir nesėkmių. Gerai, kad jais dalijosi su Seinuose netoli gyvenančiais bičiuliais Vitu Jankeliūnu ir Geniumi Latviu, kad papasakotų, atsivėrė per ne vieną susitikimą.

Iš Vakarų Vokietijoje gyvenančio Algirdo Palavinsko 1990 m. sausi gautame laiške rašoma: „(...) Sudėjęs krūvon visą susirašinėjimą, noriu pabrėžti, kad uolus choristas, lietuviškai ne tik kalbąs, bet ir besimeldžiąs Algirdas Mačionis, turėtų būti įtrauktas į sąrašą asmenų, aktyviai pasidarbusių lietuviškos maldos atgavimui Seinų katedroje.“

Kun. Rogovskio siautėjimui pasiekus visas aukštumas, Seinų lietuviai nutarė prašyti pas Vakaruose gyvenančius lietuvius ne tik materialinės, bet ir moralinės paramos... Tuo metu, kai kituose laiškuose buvo prašoma maisto ir rūbų, A. Mačionis paprašė „... Vakarų Europos lietuvių intervencijos Vatikane“. Man, nedaug nutuokiančiam, kaip pasiekti popiežiaus ausį, darėsi problemiška, bet nedelsiant kreipiausi į lietuvių katalikų kunigą Liubiną, kuris patarė kreiptis į šv. Kazimiero kolegiją Romoje, į vieną iš prelatų. Nedelsiant storokas laiškas

turėjo pasiekti Via Calstemonserato.

Prelatas pasirodė besąs kilęs iš Seinų, atrašė man laišką, guodžiantį, kad Seinija turinti galimybes melstis lietuviškai koplyčioje...

Kiek prisidėjo šis „žygis“ prie pakenčiamo sprendimo lietuviams melstis Seinų katedroje, sunku nustatyti, bet mūsų vyskupas man pranešė, kad skundai, kad ir sutrumpintai išversti į italų kalbą, su vyskupo prierašu perduoti Vatikano kardinolui tarptautiniams reikalams Cassaroli.“

Seinų kapinėse Algirdas Mačionis savo dėdžių savanorių atminimui uoliai prižiūrėjo Lietuvos karių kapus, prisidėjo darbu statant pirmą paminklą Seinų naujosiose kapinėse. Rūpinosi taip pat savo močiutės brolio knygnešio Karolio Petruškevičiaus, kurio visi artimieji mirė Lietuvoje, kapu. Tvarkė, šlavė lapus, rovė nereikalingas žoles, sodino gėles ir pavasarį, ir rudenio.

Algirdo Mačionio giminaitis iš Žagarių Karolis (vadintas Karoliu) Petruškevičius buvo knygnešys. Spaudos draudimo laikmečiu jis arkliuku vežė ar ant pečių nešė lietuviškus laikraščius, knygas, įveikdamas tolimą ir neramų kelią, dalijo juos lietuviams Žagariuose ir aplinkiniuose kaimuose. Karolio Petruškevičiaus

anūkai Alfonsas ir Juozas Petruškevičiai (sūnaus Antano sūnūs) partizanaudami žuvo. Už tai buvo persekiojami ir Sibire kalėjo jų sesuo Birutė su tėvais. Ji sugrįžus gyveno ir mirė Alytuje. Tai jų šeimos tragediją mena prie Žagarių bažnytelės stovintis akmeninis kryžius.

Algirdo tėtė Petras turėjo daug brolių. Du vyriausi Antanas ir Juozas Mačioniai 1918 metais, vengdami lenkų kariuomenės, išėjo į Lietuvą savanoriais. Vėliau į mokslus išleistas jauniausias tėvuko brolis Vincas mokėsi Vilniuje, buvo baigęs universitetą, dirbo Seinų bendrovėje „Rūta“, o per karą pasitraukė į Lietuvą ir dirbo buhalteriu Šakių ligoninėje. Visi jie sukūrė šeimas ir liko Lietuvoje. Už tai, kad buvo savanoriai, vyresnis Antanas gavo žemės Kirsnelėje (vėliau jis dirbęs ir policijoje), o jaunesnis Juozas – Mikniškių kaime.

Su didele nostalgija Algirdas pasakojo apie gimtą žemę. Tėviškės visada ilgėjosi (ji aprašyta jauniausiojo brolio Juliaus dukrai).

Algirdo seneliai, abu paveldėję iš savo tėvų tėviškes, turėjo tris „kolonijas“: Radžiūčiuose 14 ha, o Konstantinaukoje ir Pagavieniškėse 20 ha. Kai daug žemės, tai reikėjo daug pyliavos mokėti. Todėl padalinta pusiau: Algirdo tėvui Petručiui atiteko ūkis Konstantinaukoje ir dalis Radžiūčių, o tėtės broliui Broniui liko tėviškė Pagavieniškėse.

Su didžia nuoskauda Algirdas pasakojo apie tarpukario metus. Jų sodyboje buvo ką tik pastatytos naujo medžio trobos. Rodės, tik gyvent... „Senelis davė mūs tėtei svirną, medžio. Pasistatė trobesius, nes tėtė buvo „maisternas“, mokėjo dėti, surakinti rąstus. Neilgam. Buvau 8 metų, kai išėjom į Konstantinauką, į savo pasistatytus naujoj vietoj namus. Čia pagyvenom 5 metus. Bet užėjo vokiečiai ir išėjom mes į Lietuvą. 1941 m. tėvai su pulku mažamečių geležiniu vežimu patraukė paskui kitus vežimus. Aš jau buvau 13 metų. Ir iš ano

ūkio tėvo brolis Bronius išvažiavo su šeimyna ir močiutė. O senelis jau buvo miręs. Jaunas jis mirė“, – pasakojęs Algirdas.

Pirmiausia jie gyveno vokiečio ūkyje Pašilių kaime, Vilkaviškio valsčiuje. Kai grįžo vokiečiai, perkėlė prie Vilniaus, į Paberžės valsčiaus Pikeliškių kaimą. Gyveno pusantrų metų kumetyne prie buvusio Pilsudskio dvaro. „Vėliau Vilniaus krašte pradėjo siausti AK. Po kiek laiko iš Rusijos sugrįžę vokiečiai viską nusavino ir likom be nieko. Net mūsų arklius paėmė. Prisiglaudėme pas tėvuko brolių Antaną Mačionį Kirsnelėje, Lazdijų rajone. Netrukus ir mano tėvas Petras gavo žemės Veisiejuose, bet atsisakė. Traukė palikta tėviškė. Kai perėjo frontas, grįžo per Rakeliją namo, į Konstantinauką.

Parvažiavę namo namų nerado, tik kelis akmenis ir šulinį... Nebuvo nei kluono, nei tvarto, nei trobos. Lenkai nugriovė ir nusivežė į Krasnapolį. Mūs gi viskas buvo nauja, ką tik pastatyta. Žinau, vieną kambarį dar tik prieš išvažiavimą rudenį baigė, sudėjo langus, na ir pavasarį išvažiavom. Pagavieniškėse – tėtės tėviškėj – nebuvo nauji pastatai, bet dideli. Jo broliui Broniui šis ūkis buvo aprašytas jau prieš išvykimą į Lietuvą. Tai čia taip pat nieko nerasta. Paskui viską statė nuo pamatų.

Kol pasistatėm savus namus, kurią laiką mūsų šeima gyvenom kaimynų Gausių ūky. Kaimynas žuvo per karą, o jo žmona, išvažiavusi į Lietuvą, ten pasiliko. Jie buvo bevaikiai. Paskui gyvenom Petruškevičių namuose Ragožiuose, kol savo namukus vėl iš naujo pasistatėm. Turėjom savo miško medienos. O mūs tėvas pats statė, nes drūtas meistras buvo. Dar padėjom ir mes, vaikai. Pasistatė viską iš naujo jau ne Konstantinaukoje, o Radžiūčiuose. Aš su pusbroliu vis traukiojom pjūklą. Reikėjo lentų pripjaut, o elektros juk nebuvo, viskas – rankom.

Paskui išėjau „tridieniu“ tarnauti pas didesnius ūkininkus. Vėliau dirbau

Seinų choras 2000 m. Algirdas Mačionis - pirmas iš kairės

prie kelių (kai darė plentus). Seserys ėjo pas kitus vaikais rūpintis arba karių ganyti, o vyresnės – į talkas prie sunkesnių darbų. Ką uždirbdavom, atiduodavom tėvams, kad būtų iš ko trobesius pasistatyti. Daugiausia būdavo užmokama javų grūdais.“

Algirdas neatsisakė trejų metų privalomos tarnybos armijoje – 1949 m. stojo į Lenkijos kariuomenę. Čia jis turėjo vežioti arkliais karininkus, kareivius ir įrangą. Raitam irgi dažnai teko joti. Net turi nuotrauką kareivio apranga ant žirgo. O grįžęs namo ir įdarbintas Alnų padalinėje irgi vežiojo vežimu su arkliais kariškius iš Seinų dalinio pasienio link ir atgal.

Kai grįžo iš kariuomenės, reikėjo žmonos ieškotis. Susituokė 1953 m. su kaimyne Onute Kliučinykaite iš Radžiūčių. Išgyveno kartu daugiau kaip 50 metų. Porą metų jie gyveno Algirdo tėviškėje. Įsikūrė buvusios kaimo svetainės patalpose. Ji veikė keletą metų Petro Mačionio naujoje troboje. Dirbo Algirdas ir kitokius darbus, daugiausia prie kelių tiesimo. Apsigyvenus Seinuose, žmona Ona dirbo ligoninėje, o Algirdas, kol pajėgė – Pasienio apsaugos kariuomenėje (WOP). Vėliau mieste pastačius daugiabučius jis įsidarbino jų administravimo įstaigoje ir iki pensijos kūreno krosnį.

Algirdas pavydėdavo tik metais už jį vyresnei sėsei Monikai anūkų ir proanūkių. Ir vienų, ir kitų ji sulaukusi

po tiek pat – 26. O jis laukė nesulaukė, kol ištekės jo anūkės. Proanūkėle Algirdas galėjo pasidžiaugti tik vieną dieną – kai anūkė Jūratė su vyru ir vieno mėnesio dukrele ant rankų atvyko aplankyti senelį, kurio namai buvo vaikystėje ir jos namais. Tada jis atsikvėpė giliai ir tarė: „Tai ir mano maldas Dievulis išklaušė. Sulaukiau ir aš proanūkės. Padėkit man ant kelių.“ Šia naujiena ir džiaugsmu Algirdas norėjo pasidalinti su artimais. Paskambino sėsei. O kitą dieną apie proanūkę nuskubėjo pranešti... savo žmonai, mirusiai prieš šešetą metų. To sekmadienio rytą apsilankiusieji bažnyčioje išgirdo liūdną žinią – mirė giesmininkas Algirdas Mačionis...

Gedulo dienomis itin jausmingai skambėjo tos pačios giesmės ir rožinio dalys, kurias Algirdas pamilo ir nuo vaikystės giedojo prie mirusiųjų su savo mama. Vasario 29-ąją, krintant palaimos lietučiui, saviveiklininką, Seinų choro ilgametį dalyvį Algirdą Mačionį palydėjome į kapus. Gedulingas mišias aukojo kun. Petras Gucevičius, giedojo gausiai susirinkęs Seinų choras, atsisveikinti atvyko daug giminių iš vietinių kaimų ir iš Lietuvos.

Lai būna Jam lengva gimtoji žemelė, kurią taip labai mylėjo...

Dėkoju Algirdo sėsei Monikai už pasakojimus.

Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija
kviečia visus norinčius dalyvauti
**Tarptautiniame velykiniame
konkurse-parodoje 2016.**

Parodos atidarymas ir konkurso rezultatų paskelbi-
mas vyks Punsko mokyklos svetainėje balandžio 3 d.
10 val. Darbų paroda veiks Punsko bendrabučio sve-
tainėje nuo balandžio 3 iki gegužės 15 d. Parodą kvie-
čiame lankyti anksčiau susitarus su organizatoriais.

LLEKD valdyba

MIELI SKAITYTOJAI!

Labai prašom 1 proc. pajamų mokesčio
skirti Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai!

**KRS: 0000270261,
cel szczegółowy ZS w Sejnach 3888**

Iš anksto tariame nuoširdžiausiai AČIŪ!

Seinų „Žiburio“ bendruomenė

PARDUODAME MALKAS KURUI

(sukapotas arba supjautas).
Pristatome į vietą. Išrašome sąskaitas.

Tel. 00370 68212786
vidas.varnelis@gmail.com

Dėl bendradarbio
Valdo Zdanavičiaus tėvo mirties jį ir jo šeimą
nuoširdžiai užjaučia

Seinų lietuvių „Žiburio“ bendruomenė

*Tegul žiedai vaisius nokina tik didelius ir tik sveikus,
tegul palaimina ir gina visus globojantis dangus.
Gimtadienis lai neša pilną kraitelę laimės ir skalsos,
o širdį didelę ir kilnią Tavoasis angelas globos.*

Juožą Vaznelį, gyvenantį Suvalkuose,
gražaus 70-ojo gimtadienio proga
sveikina ir stiprios sveikatos bei
daug džiugių laimės akimirkų linki

*Brolis Jonas, krikšto dukra Janina,
Kazimieras ir Natalija su šeimomis*

*Gyvenimas sukasi ratu.
Būk laiminga tame sapne,
kurį žmonės vadina gyvenimu.*

Sveikiname **Živilę Kraužlytę** su 18-uju
gimtadieniu ir linkime viso, kas gražu ir
gera, kas atveria duris į laimę ir džiaugsmą.

Tetos, pusbroliai ir pusseserės

IEŠKOM AUKLĖS

ilgam laikui arba vasaros sezonui
1 ir 2,5 metų vaikams, taip pat kartu (arba
atskirai) namų tvarkytojos.
Vieta – Varviškės kaimas, t. y. 15 km nuo
Kapčiamiesčio, Lietuvoje.

Kaina sutartinė.

Darbas prasidėtų pavasarį, vasaros
pradžioje. Šiuo metu analogišką darbą
galėtume pasiūlyti Vilniuje.

Savo CV ar pasiūlymus
(būtinai su nuotrauka) siųsti
el. p. adresu *vysnia.arch@parkas.lt*.

Lietuvos žiniasklaida

2016 03 01 – 03 17

Sakoma, jog žiniasklaida, kurioje nėra blogų naujienų, nėra skandalų – neįdomi. Lietuvos žiniasklaidai pavojus tapti neįdomia, matyt, kils dar negreitai, nes šalyje nėra savaitės be pranešimo apie politikų ir partijų rietenas, vieni kitų juodinimą, priešpriešą tarp valstybės institucijų, korupciją. Net ir Kovo 11-osios šventė nebuvo išimtis.

„Matome, kad šita Vyriausybė yra neįgali. Iš vienos pusės neįgaliųjų kaip ir reiktų gailėtis, tačiau kai galvoji apie valstybę, apie valstybėje gyvenančius žmones ir jų situaciją, tai visi suprantame, kad norime normalios, laisvos, nepriklausomos, demokratinės, veržlios valstybės ir žmonių, kuriems gera toje valstybėje gyventi“, – vienos iš dešiniųjų lyderės Irenos Degutienės žodžius, pasakytus kitą dieną po Kovo 11-osios, kai konservatoriai rinkosi aptarti rinkimų strategijos, pagarsino žiniasklaida.

„Pavargau nuo tokios retarderijų valdžios. Noriu priminti, kad tai labai techninis žodis. Autobusuose retarderis yra tas mechanizmas, kuris padeda autobusą tvarkingai stabdyti. Tai aš pavargau nuo tokios retarderijų valdžios“, – neatsiliko ir opozicijos lyderis Andrius Kubilius. Tiesa, šnekamojoje kalboje tas nelietuviškas žodis reiškia ne mechanizmą, o atsilikėlį.

Politinio oponento juodinimas – jokia naujiena Lietuvoje, tačiau šįkart visus „perspjovė“ jau minėta I. Degutienė, kuri savo kalboje išsakė ir dar negirdėtas iš politikų lūpų „įžvalgas“ apie šalies piliečius: „Mūsų nepriklausomos valstybės dieną, Kovo 11-ąją, daug Lietuvos žmonių važiavo į Suvalkus apsipirkti. Tai yra autobusai, turistiniai autobusai... Žmonės tokiu būdu „šventė“ Kovo

11-ąją. Čia ir yra esminis klausimas – kodėl? Ar jie nemylė Lietuvos? Ar jie nenori švęsti tos mūsų didžios šventės? Ar jiems tiesiog sunku gyventi laisvoje Lietuvoje? Ar nekalta šiandieninė vyriausybė, kad tokie dalykai vyksta?“ – parlamentarės žodžius perteikė portalas delfi.lt.

Apie tai, kaip į tokius politikės žodžius reagavo piliečiai, nesunkiai galima įsivaizduoti. Tokie konservatorių žodžiai pribloškė ir ne vieną komentatorių. Andrius Tapiņas minėtame portale paskelbtame straipsnyje „Konservatoriai kalė per „Biedronką“ ir rinkėjus“ rašė: „Galbūt politikė ne „pašiorpo“, o tik „susijaudino“ ir „nustebo“, bet nuo tokio požiūrio pašiorpo Lietuvos visuomenė. Turbūt joks portalo straipsnis nesulaukė tiek komentarų ir tokios reakcijos, vadinas, politikė sugebėjo žmonėms užgauti pačią skaudžiausią vietą. O rinkimų metais tai tikras politinis charakteris. (...) Plačiu mostu I. Degutienė nubraukė ir ne labai dideles viltis atkovoti mažiau pajamų gaunančių žmonių elektorata, ir privertė krapštytis pakaušius jaunosios kartos rinkėjus, kurie jau įprato, kad šioje valstybėje politikai negali jiems nurodinėti ar egzaltuoti stebėtis, kur jiems reikia važiuoti ir kaip švęsti. (...) Socialdemokratai turbūt juokiasi taip, kaip jau kokius metus nesijuokė. Sodriai, su užsikosėjimais, plekšnojimais per pečius ir riksmams „uoi, negaliu“, pagardintais rusiškais žodelyčiais. (...) Belieka vienas klausimas – ar tai ponios Degutienės asmeninė nuomonė, kuri ją vėliau patvirtino pareiškusi, kad kalbėjo apie žmones, PRIVERSTINAI važiuojančius į Lenkiją apsipirkti, ir pareiškė, kad yra nusivylusi, kad „kai

kas tik tai ir išgirdo“, ar visos partijos linija“, – rašė autorius.

Šventės išvakarėse portalas lrytas.lt išspausdino Vytauto Jankausko straipsnį „Ar prezidentė Kovo 11-ąją vėl kalbės apie savo kovą už laisvę?“, kuriame kritiškai vertino D. Grybauskaitės prisiskiriamus nuopelnus kovojant už Nepriklausomybę. „Politikai dažnai kimba į atlapus vienas kitam. Jie nurodo, kad tas ar kitas oponentas šneka nesąmones, paskendo korupcijoje, bet neretai patys elgiasi lygiai taip pat.

Imituoti galima ne tik veiklą ir geresnę valstybės gyvenimą. Mūsų prezidentė D. Grybauskaitė savo kalbomis kiekvieną Vasario 16-ąją ir Kovo 11-ąją pradėjo imituoti ir mūsų valstybės istoriją. Pati įsirašydama į gretas tų, kurie siekė valstybės laisvės. (...) Nei Sąjūdžio, nei disidentų istorijoje D. Grybauskaitės nerasime. Jos istorija kita: su komunistų partija. Ir net, kaip galima suprasti, ne su tais komunistais, kurie nuėjo su A. Brazausku, o likusiais su M. Burokevičiumi.

(...) Daugeliui žmonių tikrai Kovo 11-osios Aktas suteikė daug laimės, o kaip tiems, kurie kolaboravo su sovietų valdžia? Nežinau, ką apie bebaimiškumą siekiant laisvės gali kalbėti žmogus, tada baugščiai besizvalgęs aplink. Kaip teigia Sąjūdžio pradininkai, tai yra bene vienintelė Lietuvos valstybės vadovė, taip ignoruojanti Sąjūdžio žmones.

(...) Praėjusiais metais Kovo 11-ąją, minint 25-ąsias mūsų valstybės atkūrimo metines, D. Grybauskaitė tvirtino, kad „kai Lietuva pakilo į kovą už laisvę, MES buvome kupini drąsos ir nepalaužiamos vienybės. Iš naujo patikėjome savimi

ir savo Tėvyne. Laisvė MUMS tapo brangiausia vertybe. Įdomu, kokia nata prezidentė prabilis šiais metais. O gal susipras ir paskutiniu metu iš savo kalbos tą MES, kalbant apie 1990 m., išmes?“

„Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP) stebina, jog pastaruoju metu jos vadovaujama Vyriausybė nuolat patiria akivaizdų ir tendencingą prezidentės D. Grybauskaitės spaudimą. Todėl kyla klausimas: ar šalies vadovė taip siekia, jog dabartinė Vyriausybė atsisakytų savo įgaliojimų ir būtų formuojama kita – šiuo metu įmanoma mažumos vyriausybė? – išplatintame pranešime rašė socialdemokratai. – Tendencija kompromituoti veikiančią šalies Vyriausybę prasidėjo nuo prezidentės pareiškimų, kad iš „šitos Vyriausybės nieko nesitikinti“. Įtampa tarp prezidentės ir Vyriausybės nuolat buvo didinama. Prasidėjo nuolatiniai bandymai diskredituoti valdančiąsias partijas.“

Po tokio drąsaus pareiškimo „Lietuvos rytas“ išspausdino pokalbį, pavadintą „Prezidentė jau užkniso socialdemokratams“, su vienu iš LSDP vadovų, Seimo vicepirmininku Algirdu Sysu. Štai jo ištraukos.

„– Paskelbėte bene griežčiausiai prezidentę kritikuojantį pareiškimą, nors anksčiau taip tiesiai vengdavote kalbėti. Koks lašas perpildė jūsų partijos kantrybės taurę? – pašnekovo klausė žurnalistas.

– Mūsų partija ir valdančioji dauguma norėtų baigti šioje kadencijoje numatytus darbus, bet nuolatinis priekabiavimas ir smulkmeniška kontrolė atitraukia mus nuo svarbių valstybei ir Lietuvos žmonėms darbų. Negalime su tuo taikstyti.

Iš Prezidentūros vis sklinda pareiškimai, kad Vyriausybė ir net visa Lietuvos valdžia yra korumpuota. Koks investuotojas sutiks Lietuvoje investuoti savo pinigus, jei prezidentė vis kalba, kaip baisiai korumpuota ši valstybė?

– Jūsų pareiškimas tiesiai šviesiai

įvardija, kad tas kažkas – prezidentė. Ar tai reiškia, kad pradėsite karą su šalies vadove?

– Mes jokio karo pradėti su prezidentė nesirengiame. Jeigu ir aidi karo būgnai, tai ne iš mūsų stovyklos. Matome, kad rinkimų kampanijai prasidedant šalies vadovė akivaizdžiai ima remti mūsų oponentus konservatorius ir liberalus. Tiesa, ji taip elgėsi ir visus beveik ketverius šio Seimo kadencijos metus, bet dar ne taip atvirai.

Dabar D. Grybauskaitė vis kalba, kad Vyriausybė ir šiokia, ir anokia. Kovosime su tokiais išpuoliais. Imsimės parlamentinėje valstybėje numatytų priemonių, tirsime ir faktus, susietus su pačia Prezidentūra. Juk negali taip būti, kad visa Lietuva korumpuota, o viena jos įstaiga – tiesiog šventųjų olimpas“, – kalbėjo A. Sysas.

Panašiai LRT televizijos laidoje „Dėmesio centre“ kalbėjo ir Vyriausybės vadovas Algirdas Butkevičius, kuris prisiminė, jog, kai Lietuvos delegacija nuvyko į Vokietiją su oficialiu vizitu ir susitiko su kanclere Angela Merkel, pirmas klausimas buvo – kaip Lietuvos Vyriausybei sekasi susitvarkyti su korupcija, kaip sekasi viešieji pirkimai. „Pasibaigus susitikimui aš kanclerės paklausiau, iš kur ji gavo informacijos apie neva korumpuotą Vyriausybę. Ji atsakė, kad ta informacija yra iš Lietuvos, iš prezidentūros.“

Portalas lrt.lt paklausė kai kurių specialistų, kaip reikėtų vertinti tokį LSDP pareiškimą ir kas iš to laimės. Jų nuomone, socialdemokratai „eina va bank“ ir iki Seimo rinkimų matysime vis daugiau jų konfliktų su šalies vadove. Tačiau ekspertai nesutaria, kieno reitingai šioje kovoje kils, o kieno – kris.

Kaip sakė politikos apžvalgininkas Vytautas Bruveris, socialdemokratų vadovybėje visada buvo žmonių, kurie manė, kad partijai reikia laikytis kiekiau ir užimti griežtesnę poziciją, nebijoti atsikirsti viešumoje.

Kiti, tarp jų ir A. Butkevičius, laikėsi nuomonės, jog partijai reikia elgtis ramiau ir neiti į tiesioginę konfrontaciją, nes dėl to ji gali nukentėti. „Iki šiol ši pozicija buvo dominuojanti, nors kartais praslysdavo įvairūs oficialūs partijos pranešimai, kuriuose prezidentė būdavo gan griežtai sukritikuojama“, – sakė V. Bruveris.

Kaip teigė pašnekovas, padėtis keičiasi, ir A. Butkevičius turi vis mažiau kantrybės ir ištvermės. „Matyt, artėjant Seimo rinkimams, socdemai vis dažniau nebijos eiti į viešą konfrontaciją su prezidentė“, – teigė V. Bruveris.

Portalo kalbinti pašnekovai galimus reitingų pokyčius komentavo skirtingai.

Ryšių su visuomene specialistas Liutauras Ulevičius sakė manęs, kad prezidentės gerbėjų ratas yra stabilizavęsis, o socialdemokratai pradėjo daryti vieną klaidą po kitos, todėl stabilumas pradėjo braškėti: „Manau, socialdemokratų partija lengvai nesustabdys to kritimo, ir erozija vystysis toliau. Tuo metu prezidentės reitingai išliks ganėtinai stabilūs. Jei ji užims aktyvesnę poziciją, manau, gali netgi šoktelėti į viršų.“

Tuo metu V. Bruverio požiūriu, jei vis dėlto socialdemokratai stos į aiškesnę konfrontaciją su prezidentė, dalies šios partijos narių baimės, jog dėl to gali nukentėti jų reitingai, pasirodys esančios nepagrįstos, ir galbūt net bus atvirkščiai – daliai elektorato griežtesnė laikysena prezidentės atžvilgiu pasirodys visai priimtina.

„Galbūt kairiojo flango elektoratas ir laukia griežtesnės pozicijos, ir pacifistinė partijos pozicija netgi erzina. Taigi tai gali išeiti į naudą socdemų reitingams, o prezidentės reitingai gali netgi sušlubuoti. Reitingų svarstyklės dabar tikrai ne prezidentės naudai, jei kalbėsime apie populiariausius politinius lyderius. Tuo metu A. Butkevičius tvirtai populiariausias nei prezidentė“, – portalui lrt.lt kalbėjo V. Bruveris.